

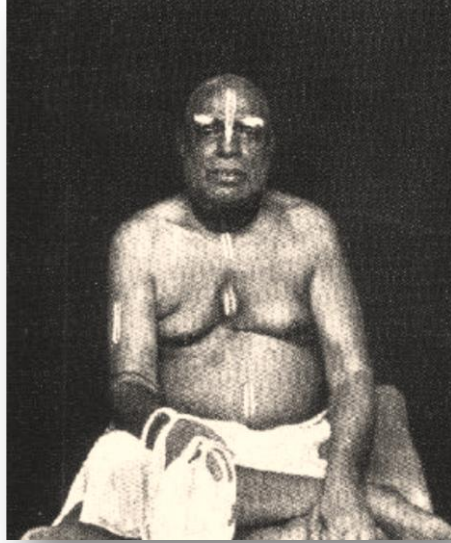

Vertrouwelijke

Geheimen van Bhajana

Geheimen van Bhajana

Een overzicht van vertrouwelijke instructies uit

ŚRĪLA BHAKTIVINODA ṬHĀKURA'S
Śrī Bhajana-rahāsyā

Een reeks lezingen gegeven tijdens Karttika
in Vṛndāvana, oktober-november 1996

ŚRĪ ŚRĪMAD

BHAKTIVEDĀNTA NĀRĀYAṆA GOSĀMĪ MAHĀRĀJA

VERTROUWELIJKE GEHEIMEN VAN BHAJANA

Oorspronkelijke titel: Confidential Secrets of Bhajana – An overview of Srila Bhaktivinoda Thakura's Sri Bhajana-rahasya
2001 Gaudiya Vedanta Publications – Delhi, India

Nederlandse titel: Geheimen van Bhajana – Een overzicht van vertrouwelijke instructies uit Srila Bhaktivinoda Thakura's Bhajana-rahasya
Een reeks lezingen gegeven tijdens Karttika, okt-nov 1996
Auteur: Sri Srimad Bhaktivedanta Narayana Goswami Maharaja, 1921
Nederlandse vertaling: 2019 Indira dasi
Vector art: Freedesignfiles.com
Pro Deo Uitgever Jaya Radhe: <https://purebhakti.com/jayaradhe.nl>
Email: banyantree@duck.com

Drukwerk: www.pumbo.nl
Papier: HVO biotop
Paperback: www.boekenbestellen.nl/boek/geheimen-van-bhajana

Alle Nederlandse titels van deze auteurs op één pagina:
www.boekenbestellen.nl – Zoekterm: BV Narayana Maharaja

Kosteloos Nederlandse titels in eBookformaten: jayaradhe.nl/boeken.html;
purebhakti.com/resources/ebooks-magazines/bhakti-books/dutch

Nederlandse vertalingen van de literaire nalatenschap van Sri Srimad Bhaktivedanta Narayana Goswami Maharaja worden als Nederlands cultureel erfgoed geconserveerd door de Koninklijke Bibliotheek in Den Haag en het World Book Archive in Vrindavan.

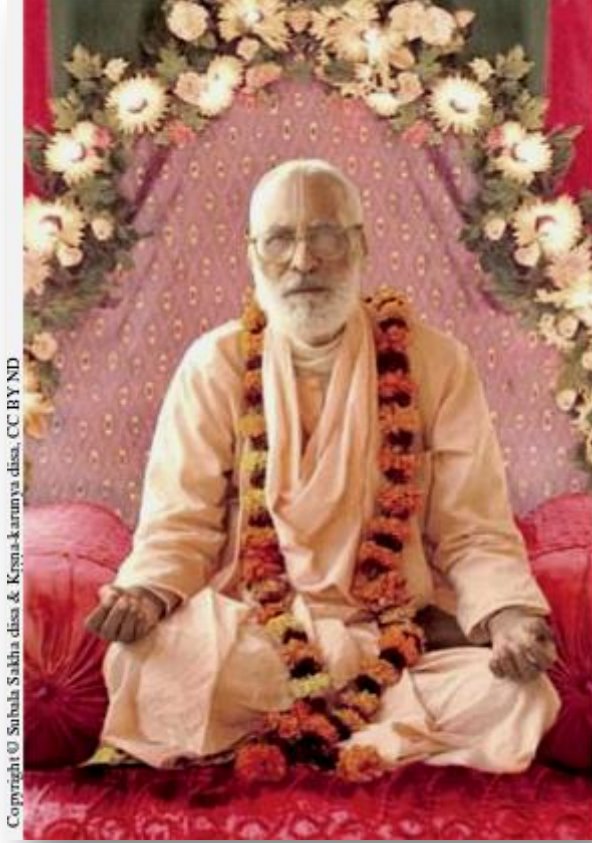
Gaudiya Vedanta Filosofie; Caitanya; Vaisnavisme
NUR: 718 Oosterse religies

COPYRIGHT 2019 © I.H.M. GOOSEN – ENKELE RECHTEN VOORBEHOUDEN

BEHALVE WAAR ANDERS VERMELD VALT ALLEEN DE TEKST (NIET OPMAAK, FOTO'S EN KUNST) IN DIT BOEK ONDER CREATIVE COMMONS NAAMSVERMELDING-GEEENAFGELEIDWERKEN 4.0 INTERNATIONALE PUBLIEKE LICENTIE

Overzicht licentie: <https://creativecommons.org/licenses/by-nd/4.0/legalcode.nl>

Copyright © Subhala Sakha dāsa & Kṛṣṇa-karunya dāsa, CC BY ND

ŚRĪ ŚRĪMAD
BHAKTIVEDĀNTA NĀRĀYAṆA GOŚVĀMĪ MAHĀRĀJA

Inhoud

<i>Inleiding</i>	1
<i>Arcana en bhajana</i>	2
<i>De kaniṣṭha-adhikārī</i>	3
<i>Dienstverlening met een gevoel van intimiteit</i>	4
<i>Wanneer bhakti bhajana wordt</i>	6
<i>Bhajana aan het eind van de nacht</i>	8
<i>Achterlaten van wereldse verlangens</i>	11
<i>Waaruit bestaan ons streven en doel?</i>	14
<i>Diepere betekenissen in de mahā-mantra</i>	14
<i>Smaak</i>	16
<i>Ācāryas en sahaḥjīyās</i>	18
<i>Het stappenplan</i>	21
<i>Ontwikkelen van gehechtheid</i>	23
<i>Associatie van toegewijden</i>	26
<i>De heilige naam en dīkṣā-mantras</i>	27
<i>Het vermijden van slecht gezelschap</i>	29
<i>Concentreer je op sādhana-bhajana</i>	32
<i>Poets de spiegel van het hart</i>	34
<i>Het spirituele lichaam</i>	38
<i>Het doel van sādhana en bhajana</i>	41
<i>Het chanten van de heilige naam</i>	42
<i>Kṛṣṇa en Zijn heilige naam</i>	43

<i>De glorie van harināma</i>	46
<i>Regels voor het chanten</i>	47
<i>De gāyatrī-mantra</i>	50
<i>Vermijd afleiding</i>	52
<i>Standvastig worden</i>	54
<i>Het volgen van autoriteiten</i>	56
<i>Śrī Śikṣāṣṭaka en onze bhajana</i>	58
<i>Het verlangen om Kṛṣṇa te dienen</i>	59
<i>Kṛṣṇa's verschillende namen</i>	60
<i>Gunstig vermogen</i>	63
<i>Sambandha, abhidheya en prayojana</i>	65
<i>Tattva kennen</i>	67
<i>Onze ācāryas hebben rāgānuga-bhakti gegeven</i>	69
<i>Wereldse verlangens (asat-trṣṇa)</i>	71
<i>Overtredingen</i>	73
<i>Bhāva en prema – svarūpa-śakti</i>	74
<i>Symptomen van bhāva</i>	75
<i>Sādhu-saṅga</i>	78
<i>Svarūpa en svarūpa-śakti</i>	79
<i>Sthāyī-bhāva en prema</i>	81
<i>Waarom Mahāprabhu verschijnt</i>	83
<i>De glorie van Śrī Śikṣāṣṭaka</i>	84
<i>Samenvattende instructies</i>	87

INLEIDING

IN DE KOMENDE OCHTENDLEZINGEN GA ik een paar punten van *Bhajana-rahāsyā* uitleggen. Dit is een verzameling wonderbaarlijke verzen en instructies van Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura. Eerst gaan we de Inleiding door Śrīla Bhaktisiddhānta Sarasvatī Prabhupāda doornemen.

Śrīla Prabhupāda schrijft, “Ik heb Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura dag en nacht *bhajana* zien doen.” Hij wist hoe Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura *bhajana* deed, want hij had andere ogen dan wij. Onze ogen kunnen alleen de materiële wereld zien, maar de ogen van Śrīla Prabhupāda waren transcendent en hij kon de ongemanifesteerde, spirituele wereld ook zien. Dus hij vertelt ons iets over de manier, waarop Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura *bhajana* deed. We kunnen deze dingen zelf niet bevatten, maar als Prabhupāda en onze Guruji ons genade geven, kunnen we er iets van begrijpen.

Śrīla Bhaktisiddhānta Sarasvatī Gosvāmī Ṭhākura schenkt ons met deze inleiding zijn genade. Hij was altijd bij Bhaktivinoda Ṭhākura en hij schrijft, “Deze *akincana* heeft Bhaktivinoda Ṭhākura gezien in Svananda Sukhada Kuñja in Go-

druma en ook in Jagannātha Purī. Ik heb hem zijn *bhajana* zien doen met een zeer ernstig en diep gevoel met *aṣṭa-sāttvika bhāva*.” Als hij zijn *bhajana* uitvoerde, dacht Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura altijd aan de *ślokas*, die hij in dit boek heeft verzameld. Śrīla Prabhupāda gaat deze *ślokas* uitleggen en zal iets zeggen over de gevoelens, die ze bevatten.

ARCANA EN BHAJANA

Allereerst legt Śrīla Prabhupāda het verschil uit tussen *arcana* en *bhajana*. Tegenwoordig denkt praktisch vijfennegentig procent van de toegewijden, dat *arcana* en *bhajana* hetzelfde is. Śrīla Prabhupāda legt uit, dat *arcana* en *bhajana* niet hetzelfde zijn, maar dat er een groot verschil tussen bestaat. We kunnen ze zien als verschillende onderwijsniveau's. Het onderwijs in de lagere klassen op school is niet hetzelfde als het onderwijs in de hogere klassen, hoewel beide soorten in de categorie onderwijs thuishoren. We zien dus, dat er verschillende soorten onderwijs zijn, die niet hetzelfde zijn. Op dezelfde manier bestaat er een verschil tussen *bhajana* en *arcana*.

Om het verschil te kunnen zien moeten we eerst de verhouding tussen die twee begrijpen. *Bhajana* betekent *sama-gra-bhajana*, het streven en het doel van de complete beoefening van *bhajana*. *Arcana* is *bhajana anga*, een onderdeel van *bhajana*, dat tevens een onderdeel vormt van *uttama-bhakti*, zuivere *bhakti*. De meeste toegewijden kennen al deze diepere betekenissen niet, waardoor ze denken, dat *bhajana* en *arcana* hetzelfde zijn. Het verschil tussen *bhajana* en *bhajana anga* is het verschil tussen het geheel en één van zijn onderde-

len. Śrīla Prabhupāda legt zoveel diepere betekenissen uit. We moeten proberen deze *siddhānta* te begrijpen, want doen we dat niet, kunnen we in *bhajana* geen vooruitgang maken.

DE KANIṢṬHA-ADHIKĀRĪ

Hoe kunnen we weten, of toegewijden *arcana* of *bhajana* uitvoeren? Het is afhankelijk van hun kwalificaties. Jullie weten, dat er drie niveau's van toegewijden zijn: *kaniṣṭha*, *madhyama* en *uttama*. Toegewijden worden geclassificeerd volgens hun *adhikāra* of kwalificaties. Allereerst zegt Śrīla Prabhupāda, dat *kaniṣṭha-adhikārīs arcana* uitvoeren. Dat is hetgeen voor hen is voorgeschreven.

Om zich zelfs maar als een *kaniṣṭha-adhikārī* te kunnen kwalificeren, moet men eerst over *sambandha-jñāna* beschikken, de kennis van essentiële *tattvas* en de relaties ertussen. Iemand kan denken, dat hij *arcana* uitvoert, maar als hij niet over *sambandha-jñāna* beschikt, is het geen *arcana*. Hij voert in feite in het geheel geen *bhakti* uit, tenzij hij over *sambandha-jñāna* beschikt. Iemand kan *harināma* chanten en *śravaṇam*, *kīrtanam*, *viṣṇu-smaraṇam*, *arcanam*, *vandanam*, *dasyam*, *sakhyam* en *ātmā-nivedanam* uitvoeren, maar tenzij hij beschikt over *sambandha-jñāna*, is hij zelfs geen *kaniṣṭha-adhikārī*. Men is *kaniṣṭha-adhikārī*, zodra men beschikt over een beetje *sambandha-jñāna*, zelfs al is deze niet volledig. Op dat moment kan hij *arcana* uitvoeren, maar geen *bhajana*.

Śrīla Prabhupāda legt nu iets meer uit over de *kaniṣṭha-adhikārī*. We hebben gesproken over het verschil tussen de *prakāṣa* (manifeste) wereld en de *aprakāṣa* (ongemanifesteer-

de, spirituele wereld). Een toegewijde heeft de kwalificatie van *kaniṣṭha-adhikārī*, zolang hij niet beschikt over *aprākṛta* realisatie. Dat wil zeggen, dat de toebehoren, die hij in zijn dienstverlening gebruikt, allemaal van deze wereld zijn en dat hijzelf ook van deze wereld is en dat zijn verstand zich ook in deze wereld bevindt. Hij heeft welliswaar enige *śraddhā* (vertrouwen) onder invloed van *sādhu-saṅga*, associatie van zuivere toegewijden, maar zijn realisatie heeft zich nog niet verdiept. In dit stadium bevinden zijn offergaven en al zijn diverse soorten dienstverlening zich in de categorie *arcana*.

Er zijn verschillende vormen van verering. We kunnen acht, twaalf of zestien verschillende artikelen aanbieden, zoals bijvoorbeeld *pādya* (voeten wassen), *ārghya* (het aanbieden van heilzame substanties), *acaman* (aanbieden van slokjes water), *āsana* (zitplaats), *snana* (bad), *vastra* (kleding), *bhusana* (decoratie), *mālya* (aanbieden van bloemenslingers) en verder *āratī* met *dhupa* (wierrook) en *dhipa* (boterlamp) en het offeren van *naivedya* (voedsel) en *puṣpañjali* (handvol bloemen). Als de *kaniṣṭha-adhikārī* deze soort offergaven aanbiedt, wordt het *arcana* genoemd.

DIENSTVERLENING MET EEN GEVOEL VAN INTIMITEIT

Śrīla Prabhupāda schrijft, *maryada mule bhāgavata sevā-arcana*. *Maryada* betekent handelen met eerbied volgens voorschriften en standaarden zonder de regels te overschrijden. Over het algemeen vereert een toegewijde Kṛṣṇa in het begin met *sambrahma-jñāna* of *aiśvarya-jñāna*. Dat wil zeg-

gen, dat hij kennis heeft van Kṛṣṇa's rijkdommen en vermogens, waardoor hij groot respect voor Hem heeft. Hij denkt, "Kṛṣṇa is zo verheven en ik ben zo onbeduidend. Ik moet eerbied voor Hem hebben. Hij is onze *upāsya*, onze eerbiedwaardige Godheid. Hij is de Allerhoogste Persoonlijkheid Gods en Hij beschikt over zoveel vermogens, vooral de zes belangrijkste vermogens. Zijn gedaante bestaat uit *sac-cid-ānanda vigraha* en Hij is *sarva-kāraṇa-kāraṇam*, Oorzaak der oorzaken. Wat mij betreft, ik ben een zeer klein, onbeduidend deeltje van Hem, dat constant wegzinkt in de oceaan van *māyā*. Hoe kan ik Hem dan een dienst verlenen?"

Een *kaniṣṭha-adhikārī* heeft dezelfde eerbiedige houding jegens zijn Gurudeva. Hij dient zijn Gurudeva en denkt, "Hij is onze Gurudeva. Hij is zo verheven en ik ben zo onbeduidend." Soms denkt hij, "Ik verleen diensten en dit is *sevā*." Hij kan de voeten van zijn Gurudeva masseren en hem *prasādam* en van alles geven en zoveel diensten verlenen. Eigenlijk is dit echter geen *sevā*. Strikt genomen beschikt de *kaniṣṭha-adhikārī* alleen over de *adhikāra* om *arcana* uit te voeren, geen *bhajana*. Soms verwijzen we naar die *arcana*, alsof het *bhajana* zou zijn, maar dat is niet het geval; het is *arcana*.

Vervolgens spreekt Śrīla Prabhupāda over *viśrambha-sevā*, dienstverlening met een gevoel van intimiteit. Naarmate de toegewijde vorderingen maakt en zich meer *siddhānta* realiseert, wordt zijn gevoel van ontzag en eerbied minder prominent. Het is tot op zekere hoogte nog aanwezig, maar nu heeft hij een meer intiem gevoel over de relatie met zijn Gurudeva en met Kṛṣṇa, dat sterker wordt en meer op de voorgrond treedt dan zijn ontzag en eerbied. Nu kan hij *viśrambha-sevā*

uitvoeren, het hoogste stadium. Dienstverlening met ontzag en eerbied lijkt op de stralen van de zon, maar in *viśrambha-sevā* is de laaiende intensiteit van die straling afgenomen. *Viśrambha-sevā* lijkt op het koele, verkwikkende maanlicht; dienstverlening met dit gevoel is zo plezierig en lieflijk. Zij, die zich in *viśrambha-bhāva* bevinden, verlenen diensten met grote genegenheid in plaats van een gevoel van ontzag. Ze denken, dat ze zich op gelijk niveau met hun Gurudeva en Kṛṣṇa bevinden. Dienst op dat niveau is zeer verheven, veel hoger dan de dienst van degenen met groot respect en eerbied. Het derde punt in de lijst met vierenzestig vormen van *bhakti-āṅga* van Śrīla Rūpa Gosvāmī is *prīti-purvaka-guru-sevā*, dienstverlening aan Gurudeva met een gevoel van intieme genegenheid, welke vrij is van ontzag en eerbied.

WANNEER BHAKTI BHAJANA WORDT

Śrīla Prabhupāda gaat nu meer uitleggen over het belangrijke verschil tussen *arcana* en *bhajana*. *Arcana* wordt uitgevoerd met het grofstoffelijke lichaam en het subtiel materiële of mentale lichaam. Dit betekent, dat de bepaalde instelling en mentaliteit, die met de grofstoffelijke en subtiële lichamen zijn verbonden, min of meer nog aanwezig zijn. In *bhajana* daarentegen nemen die bepaalde mentaliteit en grofstoffelijke conditionering af, terwijl de *sambandha-jñāna* en het *aprakāṣa* gevoel meer op de voorgrond treden. Wanneer tenslotte toegewijden zoals Rūpa en Sanātana Gosvāmī's *bhajana* uitvoeren, is alle verbinding met de grofstoffelijke en subtiel materiële lichamen verdwenen. De *śarīra* of het lichaam, waarmee

ze Kṛṣṇa en Zijn metgezellen dienen, is het spirituele lichaam. Dit is identiek met *ātmā* of de ziel.

Dit is het ware verschil tussen *arcana* en *bhajana*. In *arcana* zijn de grofstoffelijke en subtiel materiële lichamen prominent, maar in *bhajana* dient het spirituele lichaam of *ātmā* Kṛṣṇa.

Śrīla Prabhupāda legt hetzelfde onderwerp op een andere manier uit. In *Sri Bhakti-rasāmṛta-sindhu* (1.1.12) (uit *Śrī Nārada-pañca-ratra*) lezen we,

*sarvopādhi-vinirmuktaṁ tat-paratvena nirmalam
hṛṣikeṇa hṛṣikeśa-sevanam bhaktir ucyate*

Sri Bhakti-rasāmṛta-sindhu (1.1.12)

“Als men geheel vrij is van alle *upādhis*, materiële verlangens naar aanduidingen, en volkomen is toegewijd aan de dienstverlening aan Bhagavān en is gezuiverd van de wolkendekken van *jñāna*, *karma*, *yoga* enzovoort, is men in staat Hṛṣikeśa, de Meester der zintuigen, met al zijn zintuigen te dienen. Dit wordt *bhakti* genoemd.”

Sarvopādhi-vinirmuktaṁ – zodra de *upādhis* (materiële aanduidingen) zijn verdwenen, wordt *bhakti* in feite *bhajana*. We treffen dit aan in de stemmingen van Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura, Śrīla Gaura-kīśora dāsa Bābājī Mahārāja, Śrīla Vamsīdāsa Bābājī Mahārāja en andere grote toegewijden. Uiterlijk zag men hen bloemen verzamelen en zich gedragen als gewone toegewijden, zoals Vamsīdāsa Bābājī Mahārāja, die *arcana* voor zijn Godsbeelden uitvoerde.

Śrīla Prabhupāda heeft vele *maṭhas* gesticht en er *arcavighraha*, Godsbeelden, geïnstalleerd. Hij gaf zijn toegewijden

opdracht om *arcana* uit te voeren en soms voerde hijzelf *arcana* uit.

Śrīla Raghunātha dāsa Gosvāmī voerde ook *arcana* uit. Maar we moeten niet denken, dat hun *arcana* dezelfde *arcana* is van de *kaniṣṭha-adhikārī*. Nee! Zij hadden geen enkele fysieke en mentale conditionering. Hun *arcana* is *sevā* en die is rechtstreeks afkomstig van Kṛṣṇa's metgezellen in Goloka Vṛndāvana. Dit wordt *śuddha-sattva* genoemd. Zodra wij deze *śuddha-sattva* ontvangen, kunnen we *bhajana* ten volle uitvoeren en dan pas kunnen we onze dienstverlening met recht *sevā* noemen. Zolang we niet over deze *śuddha-sattva* beschikken, zijn alle uitgevoerde activiteiten gebonden om *arcana* te zijn.

Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura heeft *Bhajana-rahāsyā* geschreven voor degenen, die *bhajana* willen uitvoeren. Śrīla Prabhupāda heeft in zijn inleiding op dit boek tevens uitgelegd, hoe men *bhajana* dient binnen te gaan en hoe men *bhajana* dient uit te voeren. Hij legt de *rahāsyā* uit, de verborgen geheimen en de vertrouwelijke instructies met betrekking tot *bhajana*. Hij heeft getracht om alles te geven. Hij kan ons helaas niet alles geven, want wij zijn niet bij machte het te begrijpen. We kunnen op zijn minst toch iets begrijpen van de aanvang van *bhajana* en dat kan ons bijstaan erin binnen te gaan. We moeten ook onthouden, dat Śrīla Prabhupāda de manier uitlegt, waarop we *bhajana* binnengaan vanuit *arcana*.

BHAJANA AAN HET EIND VAN DE NACHT

We hebben gehoord van *aṣṭa-kālīya-bhajana*, herinnering aan het spel van Rādhā en Kṛṣṇa tijdens de acht perioden van de

dag en de nacht. Śrīla Prabhupāda gaat nu spreken over *niśanta-bhajana*, maar wij moeten weten, wat hij eigenlijk bedoelt met *niśanta-bhajana*. De Gosvāmī's hebben de *aṣṭa-kāliya-līlā* in Vraja beschreven. Het eerste deel van *aṣṭa-kāliya-līlā* is *niśanta-līlā*, het spel aan het eind van de nacht, wanneer Rādhā en Kṛṣṇa wakker worden. Deze onderwerpen zijn voor ons echter te zeer verheven om ze onmiddellijk binnen te gaan. Wanneer Śrīla Prabhupāda over *niśanta-līlā* spreekt, ligt achter zijn woorden een diepe betekenis. Hij bedoelt namelijk, dat wij geconditioneerde zielen zijn, die in begoocheling liggen te sluimeren.

We hebben liggen slapen en zaten vol *anarthas* en overtredingen. In deze conditie hebben we geen enkele kennis, maar nu worden we wakker. Dit is hetgeen Śrīla Prabhupāda bedoelt, wanneer hij spreekt over *niśanta-līlā*. Met groot geluk kunnen we *ahaituki-kṛpā* ontvangen, de grondeloze genade van een gekwalificeerde Vaiṣṇava en van Gurudeva en de grondeloze genade van Kṛṣṇa. Met die grondeloze genade kunnen we de associatie van een bonafide, gekwalificeerde Vaiṣṇava krijgen. En daarmee komt het gevoel in ons hart om Kṛṣṇa te dienen. Dit wordt *sevā-vāsanā* genoemd en het wordt gegeven door *guru*. Als dit in ons hart belandt, ontvangen we terstond *śraddhā*.

In het commentaar van Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura op *Śrī Śikṣāṣṭaka* hebben we gelezen, dat *śraddhā* uit twee soorten bestaat. De eerste leidt tot het verlangen om de regels en de regulerende principes van *sāstra* te volgen. De tweede soort geeft aanleiding tot het verlangen om de spontane dienstverlening van de inwoners van Vṛndāvana te volgen. Dit is het-

geen Śrīla Prabhupāda bedoelt met *nisanta bhajana*; dit is het eind van de duistere nacht van onze materiële begoocheling.

Als we *śraddhā* ontvangen, zonder dat we in goed gezelschap zijn, kan *śraddhā* zich niet verder ontwikkelen en zal in plaats daarvan verdorren. Daarom moeten we proberen om in goed gezelschap te blijven aan het begin, in het midden en aan het eind van onze toegewijde dienstverlening. Tenzij we *sādhu-sanga* hebben, verdort ook de heilige naam, die we chanten. Naarmate onze *śraddhā* verdort, zijn we steeds minder geneigd om *bhajana* uit te voeren. Dit grondbeginsel van *sādhu-sanga* is essentieel voor alle vormen van *bhakti*.

Śrīla Rūpa Gosvāmī heeft in *Sri Bhakti-rasāmṛta-sindhu* een lijst van vierenzestig vormen van *bhakti-anga* of onderdelen van *bhakti* gegeven. Het eerste onderdeel is bescherming zoeken bij een bonafide *guru* en het tweede is *dikṣā* van hem aanvaarden. Het derde onderdeel is *viśrambhena guru-sevā*, het verlenen van diensten aan *guru* met intieme genegenheid. Het vierde onderdeel is *sādhu-vartmanuvartante*, het volgen van het pad, dat werd gebaad door de *ācāryas*. Dit betekent, dat we moeten weten, hoe Rūpa Gosvāmī, Sanātana Gosvāmī, Raghunātha dāsa Gosvāmī, Śrīla Narottama Ṭhākura, Viśvanātha Cakravartī Ṭhākura, Baladeva Vidyābhūṣaṇa, Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura, Śrīla Prabhupāda en onze Gurudeva *bhajana* hebben uitgevoerd. Dat is het pad, dat moet worden gevolgd; we zullen het moeten volgen.

ACHTERLATEN VAN WERELDSE VERLANGENS

Śrīla Bhaktisiddhānta Sarasvatī Prabhupāda heeft al deze zaken in de Inleiding op *Bhajana-rahāsyā* uitgelegd, dus we moeten geduldig zijn en met aandacht luisteren. Degenen, die op deze manier *bhajana* willen doen, moeten de instructies en het voorbeeld van Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura en alle voorgaande *ācāryas* volgen. Nu verklaart Śrīla Prabhupāda, dat we om constant *bhajana* te kunnen uitvoeren *niṣkiñcana* moeten worden. Een *niṣkiñcana* toegewijde is iemand, die totaal geen werelds verlangen meer heeft. *Kāma*, *krodha*, *lobha*, *moha*, *mada* en *matsarya* zijn allemaal verdwenen. *Niṣkiñcana* toegewijden volgen de eerste *śloka* van Śrīla Rūpa Gosvāmī's *Upadeśāmṛta* volkomen – *vaco vegam manasaḥ krodhavesgam*. Ze hebben woede, de drang om te praten en de eisen van de tong, de maag, de genitaliën en die van het verstand leren beheersen. Ze volgen alle *ślokas* van *Upadeśāmṛta*. Ze volgen ook de *śloka* van Śrīman Mahāprabhu,

*na dhanam na janam na sunarim
kavitam va jagadisa kamaye
mama janmani janmanisvare
bhavatad bhaktir ahaituki tvayi*

Śrī Śikṣāṣṭaka (4)

O Meester van het universum, ik verlang niet naar rijkdom, volgelingen zoals een vrouw, zonen, vrienden en familieleden, of naar wereldse kennis tot uitdrukking gebracht in poëtische taal. Mijn enige wens is, O Meester, dat ik leven na leven over

ongemotiveerde toewijding aan Uw lotusvoeten mag beschikken.

Deze Vaiṣṇava's worden *niṣkiñcana* of *akiñcana* Vaiṣṇava's genoemd. *Niṣkiñcana* Vaiṣṇava's begrijpen al deze instructies. En als wij *niṣkiñcana* Vaiṣṇava's willen zijn en het pad willen volgen, dat de *niṣkiñcana* Vaiṣṇava's hebben gevolgd, moeten wij ook al deze instructies kennen.

Het allereerste, dat we moeten doen, is alle slechte *sanga* opgeven. Dat betekent, dat we de associatie moeten opgeven van *māyāvādīs*, *sahajiyās* en alle andere soorten *abhaktas* (niet-toegewijden). We moeten vooral degenen vermijden, die zich overgeven aan lustbevrediging, aardse verlangens en wereldse activiteit. We moeten hun gezelschap loslaten, anders komen hun wereldse verlangens ons hart binnen en gaan we weer onderuit. Als we volgens deze standaarden handelen, kunnen we *aṣṭa-kālīya-sādhana* en *bhajana* uitvoeren.

Het is anders niet mogelijk. Niemand kan vierentwintig uur per dag *bhajana* uitvoeren, tenzij hij zijn wereldse verlangens heeft achtergelaten; tenzij hij de eerste, tweede en derde *ślokas* van *Upadeśāmṛta* volkomen volgt; tenzij hij *Manaḥ-Śikṣā* van begin tot eind volgt; en een *akiñcana* Vaiṣṇava is. We kunnen alleen *aṣṭa-kālīya-bhajana* uitvoeren, wanneer alle vormen van verlangens, overtredingen en *anarthas* uit ons leven zijn verdwenen.

Als we Kṛṣṇa willen dienen, als we het disciplinaire pad van onze *gurus* willen volgen, zullen we alle vormen van *bhoga* (materieel plezier), *tyāga* (geveinsde verzaking) en het gezelschap van alle soorten *abhaktas* moeten opgeven. Indien we deze associatie niet opgeven, wordt het een hinderpaal in het

bereiken van ons streven en doel, namelijk het dienen van Kṛṣṇa. *Jñānīs*, *karmīs* en *yogīs* – zelfs degenen, die zich bezighouden met *miśra-bhakti* in plaats van zuivere *bhakti* – ervaren zelfs niet een klein beetje *ruci* (smaak) in hun *bhajana*, dus zij zullen dit boek niet kunnen waarderen. Maar degenen onder ons, die wel *bhajana-rahāsyā* willen binnengaan, moeten dit boek eerbiedigen en zijn instructies volgen. Daarvoor zijn we gekomen.

Sommigen van jullie zijn hier naartoe gekomen, omdat ze de lessen van hun Gurudeva Śrīla Bhaktivedānta Svāmī Mahārāja hebben gehoord. Wij zijn hier naartoe gekomen, omdat we hebben gehoord van onze Gurudeva Śrīla Bhakti Prajñāna Keśava Mahārāja. Sommigen van jullie zijn hier naartoe gekomen, nadat ze hebben gehoord van Śrīla Bhaktisiddhānta Sarasvatī Ṭhākura. We zijn hier in ieder geval niet naartoe gekomen om onze wereldse verlangens te bevredigen. We zijn hier met één doel naartoe gekomen en dat is om Kṛṣṇa te dienen. Dus als we willen dienen en als we ons werkelijk willen bezighouden met *sevā*, zullen we alle ongunstige zaken moeten opgeven, die Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura later uiteen gaat zetten. We moeten dit boek goed lezen en alles begrijpen en toepassen, dat hij ons vertelt. Hoe kun je prediken, als je al deze dingen niet weet? Jullie kunnen een poging doen om te prediken, maar welke soort predikwerk kunnen jullie dan verrichten?

WAARUIT BESTAAN ONS STREVEN EN DOEL?

Probeer eerst de instructies in dit boek te begrijpen. We moeten weten, welke het streven en het doel van onze *sādhana-bhajana* zijn. We moeten weten, of we slechts *arcana* uitvoeren of dat we werkelijk trachten om *bhajana* binnen te gaan. We kunnen wel denken, dat we met zoveel toegewijde dienst en zoveel predikwerk bezig zijn, maar we moeten voorzichtig zijn. Als we niet trachten om *bhajana* te doen, als we niet trachten om het gebied van ware *bhakti* binnen te gaan, betreffen al deze activiteiten *karmanga*. Al deze bezigheden zijn dan materiële activiteiten.

We dienen deze zeer diepgaande, geheime betekenissen van *bhajana* te leren. Dan alleen kunnen we proberen om anderen te helpen. In plaats van anderen te helpen zinken we anders af naar hun niveau.

DIEPERE BETEKENISSEN IN DE MAHĀ-MANTRA

Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura wijst erop, dat de Hare Kṛṣṇa *mahā-mantra* uit zestien namen in acht paren bestaat. Deze acht paren namen corresponderen met de acht *ślokas* van *Śrī Śikṣāṣṭaka*. De betekenis van het eerste paar namen “Hare Kṛṣṇa” is het verslaan van onwetendheid en het uitvoeren van *harināma* met vertrouwen (*śraddhā*). Als men *harināma* met *śraddhā* uitvoert, verdwijnt *avidyā*. *Avidyā* is het tegenovergestelde van *vidyā*. *Vidyā* betekent het kennen van Kṛṣṇa en *avidyā* betekent Kṛṣṇa vergeten. Dit is tot uitdrukking ge-

bracht in de eerste *śloka* van *Śrī Śikṣāṣṭaka*. Het tweede paar namen is ook “Hare Kṛṣṇa.” De betekenis van dit tweede paar namen is, dat Kṛṣṇa alle macht en vermogens, die zich in Zijn *svarūpa* bevinden, in Zijn namen heeft gemanifesteerd. Als men zijn toevlucht neemt tot de naam van Kṛṣṇa en Zijn naam in *sādhū-saṅga* (de associatie van zuivere toegewijden) chant, gaat men gehechtheid aan *bhajana* ontwikkelen. Dit kan op geen andere manier plaatsvinden. Om op dit pad aan te vangen is het noodzakelijk om over indrukken (*saṁskāra*) uit het verleden te beschikken. Deze indrukken uit het verleden zijn het gevolg van activiteiten in het verleden, die vertrouwen hebben veroorzaakt en nu tot *bhakti* leiden. Indien we over die verleden indrukken beschikken, is het mogelijk om *sādhū-saṅga* te hebben, de associatie van zuivere toegewijden. Als gevolg van deze *sādhū-saṅga* kan de persoon *harināma* en *dikṣā* van een gekwalificeerde *guru* ontvangen. Daarna krijgt hij instructies, *śikṣā*. Daarna verdwijnen zijn *anarthas*, indien hij *bhajana* met *śraddhā* en *sambandha-jñāna* uitvoert, anders niet. Als we, nadat het grootste deel van de *anarthas* zijn verdwenen, op deze manier *harināma* chanten, bereiken we het stadium van *niṣṭhā*, stevig vertrouwen en standvastigheid in toegewijde dienst.

Het derde paar namen is “Kṛṣṇa Kṛṣṇa.” In dit derde stadium nemen we de kwaliteit of het karakter van onze *sādhana* in ogeschouw. *Śrī Caitanya-caritāmṛta* legt uit, dat er in *sādhana* enkele hindernissen zijn en dat onze *sādhana* zuiver moet zijn en niet wisselvallig of onzuiver mag zijn. Er zijn twee dingen, die in hoge mate zijn tegengesteld aan *bhakti-sādhana*. De eerste is *strī-saṅgi* – de aantrekkingskracht van

mannen tot vrouwen en vrouwen tot mannen. Het tweede obstakel is associatie met *abhaktas – māyāvādīs*, materialisten, en iedereen, die gekeerd is tegen zuivere toegewijde dienst. We moeten een uitgesproken kuis karakter ontwikkelen en al deze ideeën, activiteiten en slecht gezelschap opgeven.

SMAAK

Als we *harināma* met *niṣṭhā* blijven chanten, komen we in het vierde stadium en beginnen we *harināma* met *ruci* of smaak te chanten. Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura legt uit, dat er twee soorten *ruci* bestaan: *vastu-vaiśisty-apekṣini* en *vastu-vaiśisty-anapekṣini*. Wanneer we over de eerste soort *ruci* of *vastu-vaiśisty-apekṣini* beschikken, denken we, als we Ṭhākuraḥ zien, die is gedecoreerd, “Oh! Wat een mooie decoratie!” en voelen we ons gelukkig. Maar als Ṭhākuraḥ niet mooi is gedecoreerd, ervaren we niet veel smaak. Als een *kīrtana* geen goed ritme en een mooie melodie heeft, hebben we er niet veel smaak voor. Maar als het ritme en de melodie goed zijn en de *mṛdanga* en de *karatālas* worden mooi bespeeld, kunnen we de *kīrtana* zeer waarderen. Deze *ruci* wordt *vastu-vaiśisty-apekṣini* genoemd.

De tweede soort *ruci* komt, wanneer we *harināma* in *vaiṣṇava-saṅga* met *śraddhā* en *niṣṭhā* blijven chanten. Dit stadium wordt *vastu-vaiśisty-anapekṣini* genoemd. In dit stadium zijn we niet zo bezorgd, of Ṭhākuraḥ al of niet goed is gedecoreerd. Als een *kīrtana* geen goed ritme en geen mooie melodie heeft, denken we, “Geeft niet!” En als de begeleiding en de

zang deskundig zijn, denken we, “Heel goed!” We kunnen zeggen, dat de *ruci* van Śrīla Gaura Kīśora dāsa Bābājī Mahārāja *vastu-vaiśisty-anapekṣini* was. Hetzelfde geldt voor Śrī Caitanya Mahāprabhu. Hij zag Jagannātha Deva niet, zoals wij Hem zien. Wij zien, dat Jagannātha Deva niet veel op Kṛṣṇa lijkt. Hij heeft twee ronde ogen, geen mooie handen, geen fluit, geen kroon en geen pauwenooogveer. Śrī Caitanya Mahāprabhu zag Hem niet op deze manier. Als Hij Jagannātha Deva zag, rende Hij zonder Zich van de buitenwereld bewust te zijn naar Hem toe om Hem vast te pakken. Wij zien, dat Jagannātha twee grote ronde ogen heeft en dat Hij niet zo ontzettend knap is, maar Śrī Caitanya Mahāprabhu zag Hem als *sakśad* Vrajendra-nandana, rechtstreeks Śrī Kṛṣṇa, de zoon van Nanda Mahārāja. Bij een andere gelegenheid hoorde Hij een *deva-dāsī* een vers uit *Gītā-govinda* zingen, *śrīta kamala kuca mandala e, jaya jaya deva hare*. Ik weet niet of de zangeres een zuivere Vaiṣṇavī was, zoals Madhavī-devī; misschien was ze dat wel en misschien was ze dat niet. In ieder geval zat ze in het bos te zingen en Śrī Caitanya Mahāprabhu rende naar haar toe. Dit is *ruci*. We kunnen Mahāprabhu natuurlijk niet met onszelf vergelijken. Hij heeft niet alleen *ruci*, maar beschikt ook over *mahābhāva* en alle andere extasen. Ik wil met dit voorbeeld alleen het verschil tussen twee verschillende soorten *ruci* aantonen.

Het vijfde paar namen is “Hare Rāma” en in dit vijfde stadium wordt *smaraṇa* toegevoegd. *Smaraṇa* betekent het herinneren van het spel van Kṛṣṇa. Bij het herinneren van dit spel dienen we te weten, dat er een belangrijk verschil bestaat tussen het spel in Vraja en elders. In Vraja zijn geen *suddha*

dāsyā-rasa en *śuddha sānta-rasa* zichtbaar. Er is *sānta-rasa* aanwezig, maar het wordt altijd afgedekt. En *dāsyā-rasa* wordt altijd vermengd met *sakhya* of *vātsalya*.

Het zesde paar namen is ook “Hare Rāma.” In dit stadium neemt onze *ruci* voor de materiële wereld af. Onze wereldse verlangens verdwijnen en onze *ruci* voor Kṛṣṇa wordt concreet en zeer sterk.

Het zevende paar namen is “Rāma Rāma.” Hier is geen Hare aanwezig; alleen Rāma, “Rāma Rāma.” Dit is *vipralambha*. De toegewijde ervaart hier het gevoel van afgescheidenheid, *vipralambha*, “Wanneer krijg ik dienst aan Rādhā en Kṛṣṇa?” Dat verlangen verschijnt in dit stadium. Tenslotte is het achtste paar namen “Hare Hare.” In dit achtste stadium manifesteert *śuddha-sattva* zich en dat geeft aanleiding tot *gopī-bhāva*. Dan zal *gopī-bhāva* komen.

ĀCĀRYAS EN SAHAJYĀS

Dit is een zeer korte samenvatting van de algemene en systematische vorderingen op het devotionele pad. Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura geeft ons de instructies, die hij heeft verzameld uit *Sri Bhakti-rasāmṛta-sindhu*, *Śrī Ujjvala-nīlamanī* en alle andere belangrijke werken. Hij heeft ook lessen en realisaties verzameld van Śrī Svarūpā Dāmodara, Śrī Rāmānanda Rāya en Śrī Caitanya Mahāprabhu in de Gambhira. Śrī Svarūpā Dāmodara heeft Śrīla Raghunātha dāsa Gosvāmī persoonlijk instructies gegeven en hij heeft deze instructies op zijn beurt aan Śrīla Kṛṣṇadāsa Kavirāja Gosvāmī gegeven. Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura heeft al deze instructies verzameld en geeft ze

nu door aan ons. Dit is de algemene manier om *gopī-bhāva* te ontwikkelen en dat type *sevā* aan Rādhā en Kṛṣṇa in Vraja te krijgen. Zolang we de *ācāryas* volgen en op deze manier praktiseren, bevinden we ons op het algemeen aanvaarde pad. Wij willen op die manier doorgaan. Het betreft geen *sahaḥjīyā*, als we gretig zijn ons op deze manier te ontwikkelen en die *gopī-bhāva* in de dienstverlening aan Rādhā en Kṛṣṇa te bereiken. Degenen daarentegen, die dit systematische proces niet volgen, zijn *sahaḥjīyās*. Ons streven en laatste doel is het bereiken van het gevoel van Śrīla Rūpa Gosvāmī.

Als een toegewijde gretig is om dit te bereiken, maakt het niet uit, in welke conditie hij zich op dit moment bevindt, of hij de regels en regulerende principes al of niet volgt; zolang hij dit pad volgt, bereikt hij zeker zijn doel. Maar we moeten goed weten, dat dit alleen kan worden bereikt met behulp van de associatie van een *rasika* en *tattva-jñā Vaiṣṇava*. Dan wordt het hele proces door Kṛṣṇa Zelf en Zijn metgezellen geregeld. Ons succes is afhankelijk van de beschikking over indrukken uit het verleden. Zijn we hiervan in gebreke, kunnen we deze ervaringen niet realiseren.

Ofschoon dit het pad is, dat Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura heeft gegeven, zijn er desondanks veel mensen, die me vragen, “Waarom leest u *Sri Bhakti-rasāmṛta-sindhu*, *Śrī Ujjvala-nīlamanī* en de boeken van Śrīla Raghunātha dāsa Gosvāmī en Śrīla Viśvanātha Cakravartī Ṭhākura? Al deze boeken moeten zijn geschreven door *sahaḥjīyās*, want degenen die ze lezen, zijn allemaal *sahaḥjīyās*. Waarom leest u ze dan?” Dit idee is in feite verkeerd. De *ācāryas*, die deze werken schreven, Śrīla Rūpa Gosvāmī en Śrīla Raghunātha dāsa Gosvāmī,

zijn zeker geen *sahajiyās*. Ze zijn juist de meest gezaghebbende toegewijden en zij hebben ons hoogste doel beschreven. Bovendien is het ook niet waar, dat degenen, die deze boeken lezen, allemaal *sahajiyās* zijn. Dit is onzin. Waarom zouden we deze boeken niet lezen?

Degenen, die gekwalificeerd zijn om deze boeken te lezen, dienen ze te lezen. Gekwalificeerde toegewijden lezen *Vilapa-kusumānjali*, *Vraja-vilāsa-stava*, “*Catu-puspānjaliḥ*” (uit *Śrī Stava-mālā*) en vele andere belangrijke werken van de Gosvāmī’s en andere bonafide auteurs. Wij worden geen *sahajiyās* door deze boeken te lezen. *Sahajiyās* daarentegen galopperen door al deze staten en stadia heen zonder van autoriteiten te horen, zonder de materie op de juiste wijze te begrijpen en zonder gekwalificeerd te zijn. En als iemand naar hen toekomt, geven ze de persoon meteen zogenaamde *siddha-deha*, spiritueel lichaam, ongeacht of hij gekwalificeerd is en al of niet vol *anarthas* zit. Dit zijn *sahajiyās*; niet degenen, die stap voor stap de diverse stadia doorlopen, die Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura heeft beschreven en die in *Srī Bhakti-rasāmṛta-sindhu* uiteen worden gezet. Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura is geen *sahajiyā*, noch is Śrīla Bhaktisiddhānta Sarasvatī Ṭhākura *sahajiyā*. Hoewel hijzelf heeft verklaard, dat hij Nayanā Mañjarī is, is het onjuist te beweren, dat al degenen, die deze literatuur lezen, *sahajiyās* zijn.

Zij die gekwalificeerd zijn en op systematische wijze stap voor stap vooruitgang maken, dienen deze literatuur te lezen. Stap voor stap is de enige manier. *Sahajiyās* volgen niet de richtlijnen en de systematische procedure, die door de *ācāryas* zijn gevestigd. Dit is het belangrijkste verschil tussen *sahajiyās*

en *śuddha* Vaiṣṇava's. Wij moeten proberen *śuddha* Vaiṣṇava's te zijn.

HET STAPPENPLAN

Op dit punt kan iemand de vraag stellen, waarom Śrīla Bhaktinoda Ṭhākura de resultaten van het chanten op deze manier heeft beschreven. Zijn antwoord is, dat het op die manier in *Sri Bhakti-rasāmṛta-sindhu* wordt aangeboden,

*ādau śraddhā tataḥ sādhusaṅgo 'tha bhajana-kriyā
tato 'nartha-nivṛtṭiḥ syāt tato niṣṭhā rucis tataḥ
athāsaktis tato bhāvas tataḥ premābhyudañcati
sādhakanām ayaṁ premṇaḥ prādurbhāve bhavet kramaḥ*
Sri Bhakti-rasāmṛta-sindhu (1.4.15-16)

Dit is het stappenplan. *Adau śraddhā* – het begint allemaal met *śraddhā* en dat vertrouwen maakt het mogelijk om *sādhusaṅga* te hebben. Dan kunnen we ons afvragen, “Waar is *śraddhā* vandaan gekomen?” Het antwoord is, dat *śraddhā* voortkomt uit voorgaande indrukken, die het gevolg zijn van contacten met *tadiya*, mensen, plaatsen en objecten, die een rechtstreekse relatie met Bhagavān hebben. Voorgaande indrukken kunnen gemaakt zijn door het horen over Zijn naam, Zijn gedaante, Zijn kwaliteiten en Zijn spel. Of we zijn in contact geweest met Tulāsī, Yamunā, Gaṅgā, Giridhari of de heilige *dhāma* – Vraja-dhāma of Navadvīpa-dhāma. Het contact kan bewust of onbewust, intentioneel of niet intentioneel hebben plaatsgehad. In ieder geval produceert de aanraking

met één of alle *tadiya-vastu* een *sukṛti* en deze *sukṛti* legt *śraddhā* aan.

Na *śraddhā* komt *sādhu-saṅga*. We gaan een smaak ontwikkelen om Vaiṣṇava's te volgen, maar degenen zonder *sukṛti* zullen een dergelijk verlangen niet ontwikkelen. Ik spreek hier *hari-kathā* en jullie zitten te luisteren, maar iemand zonder voorgaande indrukken, of iemand die overtredingen begeeft, of tegen de regels en regulerende principes van *bhakti* handelt, zullen deze *hari-kathā* ontlopen. Zelfs al komen ze hier toch naartoe en komen ze erbij zitten, gaan ze ofwel zitten slapen of ze worden door andere beslommingen afgeleid. Het lichaam kan hier hebben plaatsgenomen, maar het verstand zwerft hier en daar naartoe en praktiseert over zoveel problemen. Alleen degenen met indrukken uit het verleden kunnen *sādhu-saṅga* waarderen. *Sādhu-saṅga* betekent horen en zien hoe die *sādhu* het proces van *bhakti* volgt en proberen hem innerlijk en uiterlijk te volgen. Als we ware *sādhu-saṅga* hebben, praktiseren we automatisch de negen onderdelen van *bhakti*, te beginnen met horen – *śravaṇam*, *kīrtanam*, *viṣṇu-smaraṇam*, *pāda-sevanam*, *arcanam*, *vandanam*, *dasyam*, *sakhyam*, *ātmā-nivedanam*. We praktiseren ook automatisch de vijf essentiële vormen van *bhakti*, die Śrī Caitanya in het bijzonder heeft aanbevolen: *sādhu-saṅga* (associatie met toegewijden), *nāma-kīrtana* (chanten van de heilige namen van Bhagavān), *bhāgavata-śravaṇa* (horen van gekwalificeerde Vaiṣṇava's), *mathurā-vasa* (wonen in heilige plaatsen zoals Mathurā), *sri mūrtira-śraddhaya-sevanam* (de *aravagraha* met vertrouwen dienstverlenen). Iemand die Śrī Caitanya-*caritāmṛta* onder leiding van een gekwalificeerde Vaiṣ-

ṇava leest, die hoort en *anusilanam* doet, die Kṛṣṇa bewustzijn cultiveert door zijn leraar en voorgaande *ācāryas* te volgen, kan er volgens mij zeker van zijn, dat hij *lobha* krijgt. Het zal zeker komen.

Dan komt *bhajana-kriya*. De toegewijde kijkt, hoe Gurudeva en de Vaiṣṇava's hun *sādhana-bhajana* uitvoeren. Dan gaat hij een smaak ontwikkelen om hen te volgen door *sādhana-bhajana* uit te voeren, niet slechts voor één of twee uur, maar voor acht uur. Uiteindelijk gaat hij proberen om *sādhana* en *bhajana* vierentwintig uur per dag uit te voeren. Dan komt *anartha-nivṛtti*.

ONTWIKKELEN VAN GEHECHTHEID

Als iemand naar me toekomt, die niet vrij is van *anarthas*, zou het absurd zijn om zijn *siddha-svarūpa* of *siddha-deha* (spiritueel lichaam) te openbaren. Dat is *sahajiyā*. Degenen, die de regels van Śrīla Rūpa Gosvāmī en Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura volgen en ze op de juiste manier proberen uit te voeren, worden niet als *sahajiyā* beschouwd. Maar degenen, die de regels en de principes niet volgen en al deze stadia niet doorlopen, zijn *sahajiyā*. Zodra *niṣṭhā* zich heeft ontwikkeld, wordt het verstand niet meer door dit en dat afgeleid. Dan heeft het zich in *sādhana-bhajana* gevestigd en is niet langer wispelturig. *Niṣṭhā* betekent *sthira-buddhi*, standvastig verankerde intelligentie. Wanneer *niṣṭhā* is ontwikkeld, raakt de toegewijde zelfs niet meer verstoord, als hem zoveel tegengestelde elementen treffen. Dit zien we in het leven van Śrīla Haridāsa Ṭhākura. De prostituée kwam hem verleiden, maar hij bleef

verankerd in zijn chanten en dienstverlening. De Kazi gaf zijn dienaren de opdracht, “Vermoord Haridāsa Ṭhākura door hem op tweecëntwintig marktplainen in elkaar te slaan.” Ze hebben geprobeerd hem te vermoorden, maar hij zei, “Al word ik in honderdduizend stukken gehakt, ik kan *kṛṣṇa-nāma* niet uit mijn hoofd zetten. Ik zal moeten chanten, ongeacht wat er gebeurt. Ik ga zeker door met chanten.”

Dit is *niṣṭhā*. Het maakt niet uit, welke problemen er op hem afkomen, maar de toegewijde blijft standvastig. Toen Śrīla Raghunātha dāsa Gosvāmī een jonge gehuwde man was, bleef hij proberen aan zijn huis te ontsnappen met het doel zich bij Śrī Caitanya Mahāprabhu aan te sluiten. Zijn moeder wilde, dat zijn vader hem vastketende, maar zijn vader zei, “Dat heeft geen zin, want niemand kan een toegewijde tegenhouden, wiens hart door Kṛṣṇa is gestolen.” Dit wordt *niṣṭhā* genoemd. We moeten aan de hand van onze thermostaat bepalen, in welk stadium we ons bevinden. Beschikken we over *śraddhā*, of is ware *śraddhā* nog niet verschenen? Bevin-den we ons in het stadium van *niṣṭhā* of *ruci*? Zijn onze *anart-has* verdwenen, of slepen we ze nog steeds met ons mee? Door naar symptomen te kijken kunnen we gemakkelijk zien, welk stadium we hebben bereikt. We zullen moeten proberen om tenminste naar het stadium van *niṣṭhā* te komen. Na dit stadium verschijnt *ruci* en daarna komt *āsakti*.

Er zijn twee soorten *āsakti*. De ene is gehechtheid aan *sādhana* en de tweede is gehechtheid aan *sadhaniya*, het object van onze *sādhana*, namelijk Kṛṣṇa en Zijn metgezellen. Er zijn geen vuistregels voor de volgorde, maar doorgaans ont-wikkelt de toegewijde gehechtheid aan *sādhana*. Mahāprabhu

vroeg Śrīla Haridāsa Ṭhākura, “Wat mankeert jou? Waarom neem je geen *mahā-prasāda*?” Haridāsa Ṭhākura antwoordde, “Mij mankeert zeker iets. Ik ben ziek, omdat ik mijn drie *lakhs harināma* niet kan afronden. Mijn lichaam is gezond. De ziekte zit in mijn hart en mijn verstand en daarom voltooi ik mijn dagelijkse drie *lakhs harināma* niet.” Krijgen wij dit voor elkaar? We moeten onze gelofte om te chanten in een sterke geestesgesteldheid afleggen. “Ik moet mijn rondjes afmaken. Of ik blijf leven of niet, ik zal mijn rondjes moeten afmaken.” Als we met deze vastbeslotenheid chanten, komt allereerst *nāmābhāsa* en daarna komen we stukje bij beetje geleidelijk naar het stadium van *āsakti*.

Hierna verschijnt *bhāva*. Om *bhāva* te krijgen moeten we *śuddha-sattva* ontvangen uit het hart van *rāgātmikā-kṛṣṇa-jana*, de metgezellen van Kṛṣṇa in de geestelijke wereld. Die *bhāva* kan zich in *dāsyā-rasa*, in *sakhya-rasa* of in *vātsalya-rasa* bevinden. Of, indien de toegewijde gretig is naar *mādhurya-rasa* en daarvoor de juiste *sādhana* uitvoert, zal *śuddha-sattva* van een *gopī* afkomstig zijn.

Het volgende stadium is *prema*, maar *prema* kan niet in dit lichaam verschijnen. Dit kan alleen in het volgende leven plaatsvinden ergens in de materiële wereld, waar *prakaṭa-līlā* wordt uitgevoerd. Dan krijgt de *sādhaka* een geboorte in de baarmoeder van een *gopī*. In dat lichaam kan *prema* worden bereikt door middel van de associatie van *nitya-siddha* toegewijden. Op een andere manier is het niet mogelijk.

ASSOCIATIE VAN TOEGEWIJDEN

Degenen, die dit proces niet volgen, zijn *sahajiyās*. Śrīla Rūpa Gosvāmī heeft dit proces beschreven en Śrīla Bhaktinoda Ṭhākura geeft nadere uitleg. Later zullen we proberen het boek van Śrīla Bhaktinoda Ṭhākura in het Engels te vertalen. Het zal zeer, zeer bruikbaar zijn, zoals *Mādhurya-kadambini*, *Bhakti-rasāmṛta-sindhu-bindu* en *Ujjvala-nīlamanī*. Het zal niet meer dan een klein boekje worden, dat niettemin zeer krachtig is. Zij die *bhajana* willen ontwikkelen, zullen zich er doorheen moeten werken.

Degenen zonder *śraddhā* kunnen geen smaak voor *sādhu-saṅga* opbrengen. Een *sādhu* kan iemand zonder *śraddhā* ontmoeten en zeggen, “Oh kom! Kom! Ik ga jou alles geven. Ik geef jou al mijn zegen.” Maar een dergelijk goddeloos figuur zal er geen aandacht aan schenken, zelfs niet als Brahmā zelf of Śrīla Sanātana Gosvāmī voor hem staat. Als Śrīla Rūpa Gosvāmī zou komen en zou zeggen, “Luister. Ik ga jou leren, wat *Bhakti-rasāmṛta-sindhu* is” zou de goddeloze persoon zeggen, “Wie is dat? Hij neemt me in de maling.” Maar degenen met *śraddhā* hebben zoveel *ruci* voor *sādhu-saṅga*. Ze zetten alles aan de kant en komen onmiddellijk luisteren, zoals jullie doen.

Jullie geven jullie land op; jullie geven familie op; jullie geven allerlei soorten comfort en materieel geluk op. Jullie lopen *parikramā* zonder alle gemakken op blote voeten en komen om vier uur ’s ochtends hier naartoe. Dit is een goed teken. Het betekent, dat jullie beschikken over enige *śraddhā*.

Als jullie geen *śraddhā* zouden hebben gehad, zouden jullie hier niet naartoe zijn gekomen. Er kunnen nog *anarthas* zijn, maar toch, er is een beetje smaak verschenen. Dit is een hoopvol teken, dat we uiteindelijk succes zullen hebben. We moeten *āsa-bandha* of hoop hebben. We moeten zeer sterk en zeer stevig vertrouwen hebben, dat we dit op zekere dag zullen hebben. Tot die tijd gaan we zonder ophouden door met onze *sādhana-bhajana* en gaan proberen dit stappenplan te volgen. Wees sterk. *Sādhu-saṅga bale haya bhajanera śikṣa*. Als we associëren met *sādhus*, die smaak hebben voor *bhajana*, krijgen we *bhajana-śikṣa*, instructies over de manier, waarop we onze eigen *bhajana* moeten uitvoeren. Als de *sādhu-saṅga* niet bonafide is, gooi je ze eruit, “Ik wil *bhajana*.” Dit moet ons besluit zijn. Dus *sādhu-saṅga bale haya bhajanera śikṣā*. Als we associatie krijgen van een of andere *guru* of Vaiṣṇava’s, zonder dat we *bhajana-śikṣā* krijgen en we kunnen daar niet leren, hoe we ons hart aan Kṛṣṇa moeten geven, kunnen we niet met hen blijven doorgaan. Dat is de reden waarom *bhajanera śikṣā saṅge nāmamantra-dīkṣā*.

DE HEILIGE NAAM EN DĪKṢĀ-MANTRAS

Als we associëren met een Vaiṣṇava, die ons *bhajana-śikṣā* geeft, is het volgende stadium *nāma-mantra-dīkṣā*. Hier betekent *nāma* “Hare Kṛṣṇa, Hare Kṛṣṇa” en *śrī kṛṣṇa caitanya prabhu nityānanda* – deze namen. En *nāma-mantra* betekent *gauraya svahā*, of *kliṁ kṛṣṇaya* of *govindaya*. Dit is hetgeen we bedoelen met *mantra*. Het betekent *nāma* en *nāma-mantra* alletwee. *Nāma* verwijst naar de *mahā-mantra* en die kan con-

stant worden gechant, maar er zijn een paar regels en principes en *mayada* (etiquetten) voor het chanten van *mantra*. De bedoeling ervan is eenvoudig om ons chanten van de *nāma* te zuiveren. Dat is alles. Het is bedoeld om onze smaak te verhogen en ons te helpen met het ontwikkelen van onze realisatie van de *svarūpa* van *nāma*.

Het chanten van *nāma-mantras* is ons behulpzaam bij het realiseren van de manier, waarop Kṛṣṇa's heilige naam *rasa-māyā* of zuiver *rasa* is; hoe *nāma śuddha* volkomen zuiver is; hoe *nāma* allerlei soorten spel van Kṛṣṇa met de *gopīs* en Yaśodā Mā en de *sakhās* bevat. Alles is in die *nāma* aanwezig, maar denk niet, dat we dit allemaal kunnen realiseren door alleen *kṛṣṇa-nāma* te chanten. We moeten ook *nāma-mantra* chanten, als we volkomen begrip en realisatie willen krijgen van hetgeen zich in de Hare Kṛṣṇa *mantra* bevindt. We kunnen tweeëndertig verschillende uiteenzettingen van de Hare Kṛṣṇa *mahā-mantra* geven. Iemand zegt, "Vierentachtig verschillende uiteenzettingen." Misschien. Als Śrī Caitanya Mahāprabhu zou komen, zou Hij de *mahā-mantra* op vierentachtig verschillende manieren kunnen uitleggen en misschien zelfs meer dan dat. Alles bevindt zich in de Hare Kṛṣṇa *mahā-mantra*, ieder aspect van *sādhana* en van liefde voor Kṛṣṇa, *milana* (ontmoeting) en *viraha* (scheiding). Alles is erin aanwezig vanaf het beginstadium van *śraddhā* tot de laatste perfectie van *mahābhāva*. En *nāma* bevat ook alle diversiteiten van *prema*, zoals *sneha*, *māna*, *praṇaya*, *rāga*, *anurāga*, *bhāva*, *mahābhāva*, *modana* en *mādana*. Alles is erin aanwezig. Al het spel en vermaak van Kṛṣṇa is ook in Zijn naam aanwezig.

Daarom konden Śrīla Svarūpa Dāmodara en Śrīla Rāmānanda Rāya alles proeven door te chanten.

Hier vat Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura alle stappen samen. Hij zegt ons, dat *anarthas* verdwijnen en *bhāva* in ons hart zal verschijnen, als we al deze regels en principes in onze *bhajana* toepassen en alle stadia doorlopen, die door hem zijn beschreven. Stel je voor, dat we op deze manier *bhajana* doen en dat *bhāva* zich nog niet heeft gemanifesteerd. Als we ons dan tegelijkertijd in *asat-saṅga* bevinden, verschijnen *pratiṣṭha* (verlangen naar naam en faam) en *kuṭinati* (schijnheiligheid) en gaan we vallen. We vallen niet gewoon, maar deze obstakels maken, dat we gaan vallen. We moeten dus proberen om hiermee zeer voorzichtig te zijn.

HET VERMIJDEN VAN SLECHT GEZELSCHAP

Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura heeft in *Bhajana-rahāsyā* zeer systematisch laten zien, hoe een *sādhaka kṛṣṇa-prema* kan bereiken. Niemand kan *kṛṣṇa-prema* bereiken, tenzij men deze methode toepast en stap voor stap vooruitgang maakt over het pad, dat Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura ons heeft getoond. Hij heeft juist deze *śloka* geciteerd,

*ādau śraddhā tataḥ sādhusaṅgo 'tha bhajana-kriyā
tato 'nārtha-nivṛttiḥ syāt tato niṣṭhā rucis tataḥ
athāsaktis tato bhāvas tataḥ premābhyudañcati
sādhakanām ayaṁ premṇaḥ prādurbhāve bhavet kramaḥ*

Sri Bhakti-rasāmṛta-sindhu (1.4.15-16)

Śrī Caitanya-caritāmṛta (*Madhya-līlā* 23.14-15)

Een toegewijde kan zich dichtbij het bereiken van *bhāva* bevinden, maar als hij gezelschap houdt met *strī* of *strī-saṅgī*, gaat hij vallen. *Strī* heeft niet alleen betrekking op vrouwen. Voor mannen verwijst het naar vrouwen en voor vrouwen verwijst het naar mannen. Zowel mannen als vrouwen dienen af te zien van associatie met het andere geslacht. Als we verlangen naar vrouwen, rijkdom, of naam en faam, kunnen we zelfs van het platform van *bhāva* naar beneden vallen; dus we moeten goed opletten en zeer voorzichtig zijn. Als we op dit gestandaardiseerde pad vooruitgang willen maken, moeten we proberen om deze hindernissen vanaf het begin zeer zorgvuldig te vermijden.

Śrīla Bhaktinoda Ṭhākura zegt ons zeer zorgvuldig alle wereldse associatie (*asat-saṅga*) op te geven. We dienen ook het slechte gezelschap van onze materialistische mentaliteit op te geven. Dit is hoogst essentieel. Ook al kunnen anderen het gevaar van slecht gezelschap (*kusaṅga*) niet inzien, moeten wij het zeer zorgvuldig vermijden.

Śāstra verklaart met kracht, hoe omzichtig we *kusaṅga* moeten vermijden. Stel je voor, dat je moet kiezen tussen *kusaṅga* aan de ene kant en leeuwen, tijgers en krokodillen aan de andere kant. Waar gaat jullie voorkeur naar uit? Of stel je voor, dat aan de ene kant de verering van halfgoden gaande is en aan de andere kant een groot vuur woedt. Rāmānujācārya sprak ernstige waarschuwingen tot zijn volgelingen tegen de verering van halfgoden. Hij zei, “Als jullie op het punt zouden staan in een groot vuur te belanden en jullie zouden naar een naburige tempel kunnen vluchten, waar mensen bezig waren de halfgoden te vereren, probeer dan niet je leven te redden.

Ga niet die tempel binnen. Het zou beter zijn in het vuur om te komen.” We dienen de dood te prefereren boven het aanvaarden van slecht gezelschap. We dienen aan slangen, leeuwen en tijgers de voorkeur te geven, want ze zijn minder gevaarlijk dan *kusaṅga*. We dienen al het slechte gezelschap zeer zorgvuldig te vermijden.

Dezelfde waarschuwing geldt voor alle vormen van *kusaṅga*, zoals het verlangen naar naam en faam, het gezelschap van wellustige mensen, het verlangen naar rijkdom en ieder ander contact met zelfzuchtige verlangens. Het levert geen permanente schade op, als je in een vuur omkomt of door een tijger, een slang of een ander wild dier wordt verslonden; dit zal onze indruk van *bhakti* niet vernietigen. Maar het gezelschap van wellustige mannen of vrouwen, het verlangen naar *pratiṣṭha* (positie) en rijkdom en het koesteren van andere materiële verlangens kunnen onze indruk van *bhakti* wel degelijk ontwortelen. Dus deze *kusaṅga* is uitermate gevaarlijk.

Het probleem met deze verschillende vormen van materiële associatie is, dat ze erg smakelijk lijken. Ze lijken uiterlijk erg comfortabel en zoet te zijn, maar ze zijn in feite helemaal niet lief en lekker; ze zijn ontzettend gevaarlijk, ze gaan tewerk als traag vergif. Daarom moeten we ze zeer zorgvuldig zien te vermijden.

Soms komen groepen mannelijke en vrouwelijke toegewijden bij elkaar in het gezelschap van Vaiṣṇava's om voor zichzelf een man of een vrouw te zoeken. Deze mentaliteit is ook erg gevaarlijk. Met een of ander groot geluk zijn we na *lakhs* en *lakhs* levens in associatie van Vaiṣṇava's gekomen om *bhajaṅga* te praktiseren. We mogen deze gelegenheid voor onszelf

niet verpesten en we mogen ook andere toegewijden niet afleiden door hen van hun *bhajana* af te trekken. Er zijn toegewijden met een speciale aanleg, die hen in het bijzonder kwetsbaar maakt. Bijvoorbeeld, sommigen kunnen heel mooi zingen, sommigen kunnen hele mooie lezingen geven en *rasi-ka-kathā* spreken, en er zijn *pujāris*, die de Ṭhākurajis erg mooi kunnen vereren en aankleden. Deze toegewijden moeten zeer voorzichtig zijn, anders kunnen ze ineens vallen.

Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura is degene, die al deze adviezen geeft. Als we *bhajana* willen doen, moeten we hem volgen, want hij is de Zevende Gosvāmī. Hij geeft ons instructies uit ervaringen met zijn eigen *bhajana-sādhana* en hij zegt ons, dat we *bhajana* moeten doen zonder anderen te laten zien, dat we *bhajana* doen.

CONCENTREER JE OP SĀDHANA-BHAJANA

Zelfs *nāmābhāsa*, de reflectie van de zuivere heilige naam, kan alle vormen van zondige reacties en alle soorten *anarthas* in de as leggen. Probeer de naam van Kṛṣṇa heel zuiver en met grote genegenheid tot je te nemen zonder enig werelds verlangen. Volg deze *bhakti-śloka* van Rūpa Gosvāmī,

*anyābhilāṣitā-sūnyaṁ jñāna-karmādy anāvṛtam
ānukūlyena kṛṣṇānu-sīlanam bhaktir uttamā*

Sri Bhakti-rasāmṛta-sindhu (1.1.11)

Leg de nadruk op *sādhana-bhajana* en houd jezelf daarop gericht. Als je constant aan het prediken bent en je praktiseert geen *sādhana-bhajana*, bestaat jouw predikwerk uit *karma*. In

plaats van vooruitgang op dit pad te maken loop je juist achteruit. Pas wanneer je al deze lessen van Śrī Caitanya Mahāprabhu en de *gurus* in onze disciplinaire opvolging hebt begrepen en hebt gerealiseerd, kun je iets prediken. Je moet in staat kunnen zijn om dit aan anderen door te geven als een postbode, die een brief bezorgt zonder hem te wijzigen en zonder betrokken te zijn in *avidyā* of materiële activiteiten. Dan pas kun je gaan prediken. Maar als je niets weet en niets hebt gerealiseerd, wat valt er dan te prediken? We moeten zeker proberen de opdracht van Mahāprabhu te vervullen door goed te doen aan anderen – *janma sarthaka kari' kara para-upakara*. Maar eerst moet je iets in jouw eigen hart realiseren en dan pas kun je prediken, indien je gekwalificeerd bent om te prediken. Anders is jouw predikwerk louter *karma* en haalt het jou naar beneden. Een toegewijde kan twintig centra in de wereld vestigen en constant heen en weer reizen om ze te besturen, maar wat stellen al dit predikwerk en bestuur voor, als hij geen *sādhana* en *bhajana* praktiseert, als hij geen tijd meer heeft om al deze Vaiṣṇava literatuur te lezen en als hij geen tijd meer heeft om met gevorderde Vaiṣṇava's te associëren? We moeten Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura proberen te volgen en prediken, zoals hij predikte, zoals Śrīla Bhaktisiddhānta Sarasvatī Ṭhākura heeft gepredikt en zoals Śrīla Bhaktivedānta Svāmī Mahārāja en onze Guru Mahārāja hebben gepredikt. We dienen hen te volgen en te handelen, zoals zij hebben gehandeld en zoals zij hebben opgetreden.

POETS DE SPIEGEL VAN HET HART

We dienen de instructies te volgen van *Śikṣāṣṭaka*, zoals Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura de verzen heeft uitgelegd. Dit dienen we oprecht te doen met groot respect en eerbied en met heel ons hart.

Nu legt Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura uit, dat de acht *ślokas* in *Śikṣāṣṭaka* overeenkomen met de acht perioden van Kṛṣṇa's dagelijkse spel en vermaak. In Kṛṣṇa's *aṣṭa-kāliya-līlā* hebben acht verschillende soorten spel plaats: *niśānta-līlā* aan het eind van de nacht; *prātaḥ-līlā* in de vroege ochtend; *pūrvāhna-līlā* in de late ochtend vóór het middaguur; *madhyāhna-līlā* in de middag; *aparāhna-līlā* in de namiddag; *sāyāhna-līlā* in de avond; *pradoṣa-līlā* vóór middernacht; en *nakta-līlā* na middernacht. Deze acht verschillende typen *līlā* corresponderen met de acht *ślokas* in *Śikṣāṣṭaka*.

Als we *sādhana-bhajana* uitvoeren en we zien, dat we geen goede vooruitgang maken, moeten we toegeven, dat er ergens een fout wordt gemaakt en moeten we zien te achterhalen, waarin deze fout ligt. Het probleem kan in onszelf liggen of het kan zijn, dat er iets aan onze associatie mankeert. We moeten achterhalen, waar het probleem ligt en overeenkomstig handelen. Als we denken, dat de fout bij onszelf ligt, moeten we proberen deze te herstellen. Of als we zien, dat we verder geen vooruitgang maken, omdat onze associatie niet deugt, moeten we die associatie opgeven. We hebben de associatie van zuivere toegewijden nodig. Soms voorkomt ons

vals-ego de associatie van gekwalificeerde Vaiṣṇava's en in dat geval dienen we ook dat vals-ego op te geven.

We moeten beginnen om *bhajana* te doen volgens het eerste vers van *Śikṣāṣṭaka*,

ceto-darpaṇa-mārjanam bhāva-mahā-dāvāgni-nirvāpaṇam
śreyaḥ-kairava-candrikā-vitarāṇam vidyā-vadhū-jīvanam
ānandāmbudhi-varadhanam prati-padam pūrṇāmṛtāsvādanam
sarvātma-snapanam param vijayate śrī-kṛṣṇa-saṅkīrtanam
Śrī Śikṣāṣṭaka (1)

Laat er allerhoogste zege zijn voor het chanten van de heilige naam van Śrī Kṛṣṇa alleen, dat de spiegel van het hart zuivert en de uitslaande bosbrand van het materiële bestaan volkomen uitdooft. *Śrī-kṛṣṇa-saṅkīrtana* spreidt de verzachtende manenstralen van spirituele extase (*bhāva*), die de witte lotus van het goede fortuin van het levend wezen in bloei zet. De heilige naam is het leven en de ziel van transcendentale kennis, die hier wordt vergeleken met een echtgenote. Het doet de oceaan van transcendentale zegen voortdurend toenemen en stelt in staat om bij iedere stap complete nectar te proeven. De heilige naam van Śrī Kṛṣṇa zuivert grondig en geeft verkoeling aan het zelf, zijn natuur en zijn vastbeslotenheid, als ook aan het lichaam, zowel innerlijk als uiterlijk.

Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura legt het belang van deze eerste *śloka* uit. *Ceto-darpaṇa-mārjanam* betekent, dat door het uitvoeren van *bhajana* en het chanten van *harināma* onze *anarthas* verdwijnen. Dan *mahā-bhāva-dāvāgni-nirvāpaṇam* – het chanten van de heilige naam verwijdert alle *kleśas* (lijden) inclusief alle ontwikkelingsstadia van zondige reacties, namelijk *prarabdha*, *aprarabdha*, *kuta* en *bīja* als ook de ontwe-

tendheid (*avidyā*), die de grondoorzaak vormt van zondige activiteit. Dan *śreyāḥ-kairava-candrikā* – allerlei vormen van voorspoed (*śubha*) gaan verschijnen. Daarna wordt Kṛṣṇa's naam in de vorm van *viya-vadhū-jīvanam* gerealiseerd. Kṛṣṇa's naam is niet-verschillend van Kṛṣṇa, die de geliefde van Śrīmatī Rādhikā is. Śrīmatī Rādhikā is de laatste, allerhoogste *vidyā*: *mahābhāva svarūpinī śrī rādhā ṭhākuraṇī* (*Śrī Caitanya-caritāmṛta, Ādi-līlā* 4.69). *Vadhū* betekent echtgenote of metgezellin en Śrīmatī Rādhikā is tevens de allerhoogste *vadhū*. Dit betekent, dat *vidyā-vadhū Śrīmatī Rādhikā Zelf* is. Wie is dan *vidyā-vadhū-jīvanam*? *Jīvanam* betekent leven en ziel – en Rādhikā's leven en ziel is Kṛṣṇa. *Vidyā-vadhū-jīvanam* is daarom Kṛṣṇa Zelf en *kṛṣṇa-nāma* is ook de geliefde van Śrīmatī Rādhikā. Eén van Haar gedaanten is *bhakti*. Dit verklaart, waarom Kṛṣṇa's naam wordt gezien als *vidyāvadhū-jīvanam*.

Nu laat Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura een onzekerheid zien, die moet worden opgelost. Als een toegewijde deze hele praktijk aanneemt, manifesteert zijn *jīva-svarūpa* zijn *sampūrna rūpena nirmalam*, volkomen zuiver spiritueel lichaam. Welnu, de *jīva* is uiterst klein, dus we kunnen denken, dat zijn *svarūpa-dharma* en zijn *ānanda* ook uiterst klein moeten zijn. Maar Mahāprabhu zegt, *anandambudhi-varadhanam* – “*saṅkīrtana* vergroot de oceaan van zegen.” Hoe kan dat? Het antwoord is als volgt. Zolang de *jīva* niet volkomen zijn toevlucht heeft genomen tot de lotusvoeten van Kṛṣṇa, blijven zijn *dharma* en *ānanda* minimaal. Wanneer de *jīva* echter wel zijn toevlucht neemt tot de lotusvoeten van ongelimiteerde Kṛṣṇa, worden

ook zijn *dharmā* en *ānanda* ongelimiteerd en oneindig. Het is dus juist om te zeggen *ānandambudhi-varḍhanam*.

Op dat moment komt door de genade van Kṛṣṇa's *svarūpa-śakti* een pleziergevend vermogen (*hlādinī-vṛtti*) in het hart van de *jīva*, *hlādinī-sara-vṛtti*. Met behulp van dat vermogen breidt de oceaan van *kṛṣṇa-prema* zich op telkens nieuwere en nieuwere manieren uit en de *jīva* proeft *rasa* – *prati-pādam pūrnāmṛtasvadanam*. Hij proeft *dāsya*, *sakhya*, *vātsalya* en *mādhurya-rasa*. Denk niet, dat alleen Kṛṣṇa's *ānanda* onbeperkt is en dat Hij alleen alle *rasa* proeft. Nee. De *jīva* proeft ook *rasa*, zoals Kṛṣṇa doet. Hij is een onderdeel van Kṛṣṇa, dus hij kan ook de *sevā-rasa* proeven. Hij kan de schoonheid van Kṛṣṇa proeven. Ook al wil de toegewijde geen *ānanda*, toch komt *ānanda* in *lakhs en lakhs* keer grotere hoeveelheden dan hij zou willen. De geur van een beetje muskus komt de neus binnen, zelfs al willen we het niet ruiken. We moeten het ruiken. En zoals muskus altijd zijn geur verspreidt, zo heerst er in Kṛṣṇa's gezelschap altijd plezier, dus hoe kunnen we plezier ontlopen, wanneer we bij Hem zijn? Het plezier zal komen, ook al is het niet onze bedoeling om het te hebben.

Nu laat Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura een andere onzekerheid zien, die moet worden opgelost. Ieder verlangen (*any-abhilāsa*) behalve *bhakti* is een belemmering. Maar als de *jīva* plezier ervaart bij zijn uitvoering van *bhakti*, verdwijnt die *bhakti*; dus hoe kan een *jīva* het genoegen van *bhakti* ervaren, hetzij hier of in Goloka Vṛndāvana? Het lijkt erop, dat het plezier van toegewijde dienst de zuiverheid van toegewijde dienst tegenspreekt. *Sarvātmā-snapanam*. *Kṛṣṇa-prema* is zo zuiver en zuiverder dan zuiver, dat er in feite geen zintuiglijke

bevrediging aanwezig is. We zien bijvoorbeeld, dat de *gopīs* Hem met plezier ontmoeten, zelfs al willen ze het niet. Sommige *gopīs*, zoals Rūpa Mañjarī en Rati Mañjarī, willen Kṛṣṇa helemaal niet ontmoeten en niet met Hem spelen of *vilāsa* met Hem hebben. Maar Śrīmatī Rādhikā wil dat dit gebeurt en Zij regelt hun ontmoeting met Kṛṣṇa. Ze willen zelf geen plezier hebben, maar het plezier komt vanzelf en ze kunnen het niet vermijden.

HET SPIRITUELE LICHAAM

Probeer *bhajana* te praktiseren door de eerste *śloka* te volgen – *ceto-darpana marjanam* – zoals Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura ons heeft gezegd. Daarna dienen we de instructies van de tweede *śloka* te volgen – *namnam akari*; en dan de derde *śloka* – *ṭṛnad api sunicena*. Daarna gaan we *bhajana* praktiseren volgens de vierde *śloka* en dan in het vijfde stadium in overeenkomst met de vijfde *śloka* – *ayi nanda-tanuja* – verschijnt onze *siddha-svarūpa* of *siddha-deha*. Degenen die hun *siddha-deha* proberen te ontwikkelen zonder dit proces te volgen, zijn *sahajiyā*, maar degenen, die dit proces wel volgen, zijn niet *sahajiyā*.

De vijfde *śloka* beschrijft het verschijnen van de *siddha-deha* in dit stadium,

ayi nanda-tanuja kiṅkaraṁ
patitaṁ mām viṣame bhavāmbudhau
kṛpayā tava pāda-paṅkaja-
sthita-dhūli-sadṛśaṁ vicintaya

Śrī Śikṣāṣṭaka (5)

Wat is die *siddha-deha*? De toegewijde kan het in dit vijfde stadium niet helder zien, maar door de genade van zijn Guru-deva kan hij tot op zekere hoogte iets realiseren. “Dit is mijn oorspronkelijke spirituele gedaante, dit is mijn naam, dit is mijn eeuwige dienstverlening,” enzovoort. Sommigen ontkennen, dat we dit proces moeten volgen, “Oh, mijn Guru Mahārāja heeft gezegd, dat we moeten blijven, zoals we zijn, en boeken moeten verspreiden en andere diensten moeten verrichten. We moeten ons niet druk maken over *siddha-svarūpa* en *bhāva* en *prema*.” Dit ontkennen druist volslagen in tegen de Gauḍīya Vaiṣṇava *siddhānta*. Iemand, die dit denkt en geen poging doet om het stadium van perfectie te bereiken, volgt het proces van *bhakti* niet, zoals Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura het heeft aangeboden. En als een nieuwkomer naar een *bābāji* Gurudeva gaat en de *bābāji* geeft hem spoorlags *sahajiyā-bhāva*, zijn zogenaamde *siddha-svarūpa*, is hij een *sahajiyā*. Beide koersen zijn helemaal verkeerd.

Wat is onze *siddha-deha*? Het is *rādhā-pālya-dāsī*, de gedaante van een dienstmeisje van Śrīmatī Rādhikā. Dit is de beste *siddha-deha*. En dit bereiken we door al deze principes te volgen. We kunnen geen vooruitgang op dit pad maken, laat staan het doel bereiken, als we deze instructies niet begrijpen en het proces niet volgen – of als we er iets anders uit begrijpen en een andere procedure volgen.

Wanneer we het zesde stadium bereiken, dat Mahāprabhu in de zesde *śloka* beschrijft, betekent het, dat we naar het platform van *bhāva-avastha* zijn gekomen. *Śuddha-sattva* komt in dat stadium. Dit is de eigenlijke *siddha-deha*. Ga niet pretenderen, dat je in dit stadium bent, voordat het zich van nature

heeft gemanifesteerd. Als een ongekwalificeerd persoon zich inbeeldt, dat hij zich in zijn *siddha-deha* bevindt, valt hij van zijn positie. Er zijn mensen, die zich eenvoudig inbeelden, dat hun *siddha-deha* is verschenen zonder dit geauthoriseerde proces te volgen en zonder naar dit stadium van ware *siddha-deha* te komen. Ze zijn *sahajiyā* en ze zijn gevallen. Als we *siddha* willen zijn, zullen we de kwaliteiten en eigenschappen van een *siddha* moeten ontwikkelen. We moeten proberen in het voetspoor te volgen van toegewijden zoals Śrīla Haridāsa Thakura, Śrīla Raghunātha dāsa Gosvāmī en Śrīla Bilvamañgala Ṭhākura.

Wanneer onze *siddha-deha* is verschenen, zullen we eerst onze naam weten, dan onze gedaante en daarna onze eigenschappen en metgezellen. Als we doorgaan met chanten en herinneren en we houden gezelschap met bonafide Vaiṣṇava's, gaat Kṛṣṇa's naam als Kṛṣṇa Zelf verschijnen. Tegen die tijd realiseren we Kṛṣṇa's gedaante en onze eigen gedaante ook. Alle kwaliteiten van Kṛṣṇa en Śrīmatī Rādhikā en Hun metgezellen worden manifest en ook onze eigen kwaliteiten gaan zich manifesteren. Daarna verschijnt in ons hart automatisch al het spel en vermaak van Kṛṣṇa als een bloemenslinger van het ene spel naar het andere zonder enige inspanning van onze zijde.

Allereerst moeten we de *ślokas* van *Śrī Śikṣāṣṭaka* herinneren en *kīrtana* en *smaṇam* uitvoeren. Dan verschijnt geleidelijk *aṣṭa-kālīya-līlā* in ons hart. Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura zegt, dat *kṛṣṇa-prema* zich automatisch ontwikkelt, als we deze stadia systematisch, achtereenvolgens, doorlopen. Dat is de reden, waarom we deze instructies dienen te begrijpen en

ze zorgvuldig dienen te volgen. Als we dat doen, raken we al onze lust naar de doelstellingen van het materiële bestaan kwijt: *dharma*, *artha*, *kāma* en *mokṣa*. We zullen de interesse voor iedere vorm van bevrijding of materieel geluk totaal verliezen.

HET DOEL VAN SĀDHANA EN BHAJANA

Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura heeft iets zeer belangrijks gezegd in relatie tot deze eerste periode van Kṛṣṇa's spel en vermaak: we moeten weten, wat het streven en het doel zijn van ons leven in *sādhana* en *bhajana*. We moeten gretig zijn, we moeten een sterk verlangen hebben om *bhajana* te doen. Dan alleen neemt onze *bhajana* een aanvang. Als we geen intentie hebben om specifiek ergens naartoe te gaan, waar komen we dan uit? Als ik in een trein of in een vliegtuig ga zitten zonder ticket en zonder te weten, waar ik naartoe wil gaan, waar kom ik dan terecht? We moeten het streven en het doel van onze *bhajana* kennen, zodat *sādhana* een aanvang kan nemen. Het is op een andere manier niet mogelijk. We kunnen de *sādhya*, het uiteindelijke doel, niet bereiken, als we geen idee hebben, wat het is of welke *sādhana* we gaan volgen om het te bereiken. Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura zegt, dat het streven van onze *sādhana* en *bhajana* *rādhā-dāsyam* is. Er zijn allerlei soorten *rādhā-dāsyam* en hij legt het specifieker uit. Wij willen vooral *rādhā-dāsyam* hebben in dienst van Śrīla Rūpa Gosvāmī en onder zijn leiding. Dat is de *rādhā-dāsyam*, die we willen hebben. Nu we weten, wat ons doel is, kunnen we het proces aanvangen om het te bereiken. En het proces is het

praktiseren van *bhajana-sādhana*, zoals we het hebben beschreven.

Er bestaat een groot verschil tussen *sādhana* en *bhajana*. Ik heb hierover reeds iets in voorgaande lezingen uitgelegd. Eerst heb ik gesproken over *arcana* en *bhajana*. *Arcana* is iets anders dan *bhajana*, maar *arcana* doet ons ook denken aan *bhajana* en leidt tot de beoefening van *bhajana*. We moeten daarom ieder onderdeel van *arcana* opgeven, dat ons niet tot *bhajana* leidt. Op dezelfde manier kan het soort *sādhana* ons niet tot *bhajana* leiden, als we *sādhana* beoefenen zonder te weten, wat het uiteindelijke doel is of zonder een verlangen te hebben om het te bereiken. Dus de beoefening van *sādhana* moet ons ook naar *bhajana* leiden.

Er zijn drie stadia van *bhakti*: *sādhana-bhakti*, *bhāva-bhakti* en *prema-bhakti*. Zelfs wanneer we *sādhana-bhakti* beoefenen, moeten we weten, dat het doel *bhāva-bhakti* is. *Bhāva-bhakti* begint te komen, wanneer door de genade van Rādhā en Kṛṣṇa en Hun metgezellen en zuivere toegewijden *śuddha-sattva* in ons hart verschijnt. Op het platform van *bhāva* krijgen we een zwakke afspiegeling (*ābhāsa*) van *prema-sevā*. Zodra we naar het stadium van *prema* gaan, gaat het zich ten volle ontplooien door de achtereenvolgende stadia van *prema*, *sneha*, *māna*, *praṇaya*, *rāga*, *anurāga* en *bhāva*.

HET CHANTEN VAN DE HEILIGE NAAM

Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura legt in *Bhajana-rahāsyā* de verborgen inhoud van *Śrī Śikṣāṣṭaka* uit. Het dagelijkse vermaak van Kṛṣṇa speelt zich af in acht perioden (*yama*), die samen

vierentwintig uur vormen. De acht *śloka*s van *Śikṣāṣṭaka* omvatten dit achtvoudige spel en vermaak. Dit geldt ook voor *sambandha*, *abhidheya*, en *prayojana*. Ook de acht stadia van *sādhana-bhajana* (*śraddhā*, *sādhu-saṅga*, *anartha-nivṛtti*, *niṣṭhā*, *ruci*, *āsakti*, *bhāva* en *prema*) worden in de acht *śloka*s van *Śikṣāṣṭaka* aangetroffen.

Degenen, die *bhāva* nog niet hebben bereikt, kunnen nog niet hun *siddha-deha* of spirituele lichaam realiseren. Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura zegt ons *sādhana* te beoefenen. Hij legt uit, dat er een verschil bestaat tussen *arcana* en *sādhana* en tussen *sādhana* en *bhajana*. We dienen dit te weten en het verschil te realiseren. Als we dit verschil niet realiseren en als we de juiste procedure niet volgen, zullen we niet in staat zijn onze overtredingen op te geven en goede vooruitgang te maken. Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura geeft nu een paar richtlijnen voor het chanten van Hare Kṛṣṇa *nāma*. Ik wil proberen om dit uit te leggen, want zoveel toegewijden hebben vragen gesteld over de manier van chanten.

KṚṢṆA EN ZIJN HEILIGE NAAM

De Upaniṣaden en de Veda's laten ons weten, dat Kṛṣṇa ongemanifesteerd (*avyakta*) en tijdloos (*anadi*) of zonder begin is. We weten ook, dat *om̐kara* identiek is aan het *nirguṇā-brahma* aspect van Kṛṣṇa, maar dat Kṛṣṇa Zelf veruit superieur is aan *om̐kara*.

*janmādy asya yato 'nvayād itarataś cārtheṣv abhijñāḥ sva-rāt
tene brahma hṛdāya ādi-kavaye muhyanti yat sūrayaḥ*

Śrīmad-Bhāgavatam (1.1.1)

Die Bhagavān of Parabrahman heeft drie aspecten – Brahman, Paramātmā en Bhagavān. Kṛṣṇa is Svayam Bhagavān, de Allerhoogste Persoonlijkheid Gods. Paramātmā is een deel van de *sat* en *cit* aspecten van Kṛṣṇa en Brahman is alleen *cit* en is een reflectie van Kṛṣṇa. In de lettergreep *om̐* zitten drie letters: *a*, *u* en *m*. De letter *a* vertegenwoordigt drie namen: Hare, Kṛṣṇa en Rāma. De letter *a* is Kṛṣṇa; de letter *u* is Śrīmatī Rādhikā, Zijn vermogen; en *m* is de *jīva*. Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura geeft een uitleg van de betekenis van de Hare Kṛṣṇa *mahā-mantra*. Wanneer we *Hare Kṛṣṇa, Hare Kṛṣṇa, Kṛṣṇa Kṛṣṇa, Hare Hare / Hare Rāma, Hare Rāma, Rāma Rāma, Hare Hare* chanten, roepen we uit, *Ha Hare! Ha Kṛṣṇa! Ha Kṛṣṇa! Ha Kṛṣṇa! Ha Hare! Ha Hare! / Ha Hare! Ha Rāma! Ha Hare! Ha Rāma! Ha Rāma! Ha Rāma! Ha Hare! Ha Hare!*

Zoals ik gisteren heb uitgelegd, bevat de *mahā-mantra* acht paren namen en in totaal tweeëndertig Sanskriete letters. Iedere naam, die we chanten, heeft zijn eigen afzonderlijke en onderscheiden betekenis. In feite heeft iedere Sanskriete letter van iedere naam zijn eigen afzonderlijke betekenis. We dienen altijd te proberen om de verschillende betekenissen en richtlijnen te herinneren, die Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura, Śrīla Raghunātha dāsa Gosvāmī en Śrīla Rūpa Gosvāmī ons hebben gegeven en die we aantreffen in de *Agni Purāṇa*. Śrīla Raghunātha dāsa Gosvāmī en vooral Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura hebben zeer diepgaande uiteenzettingen gegeven, waarmee wij alle variëteiten van Kṛṣṇa's spel en vermaak kunnen realiseren.

Als we *Hare* Kṛṣṇa chanten, is het zoals dit - *Ha Rādhe! Ha Kṛṣṇa! Ha Rādhe! Ha Kṛṣṇa! Ha Kṛṣṇa! Ha Rādhe! Ha Rādhe!* / *Ha Rādhe! Ha Rādhā-Ramana! Ha Rādhe! Ha Rādhā-Ramana! Ha Rādhā-Ramana! Ha Rādhā-Ramana! Ha Rādhe! Ha Rādhe!* Hare betekent Rādhe, Kṛṣṇa betekent Kṛṣṇa en Rāma betekent Rādhā-Ramana. Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura heeft gezegd, waaraan we kunnen denken en wat we kunnen herinneren, wanneer we de naam Rādhā-Ramana chanten. We moeten altijd onthouden, dat deze betekenissen richtlijnen zijn. En er is één ding, dat we in het bijzonder altijd moeten onthouden, *nāma nāmi abhinna* – er is geen verschil tussen de naam en Hij, die wordt genoemd. De naam Kṛṣṇa is Zelf Svayam Bhagavān. De naam Rāma is Rāma Zelf. De naam Rādhā-Ramana is Rādhā-Ramana Zelf.

Vallabhācārya kwam eens naar Śrī Caitanya Mahāprabhu in Purī en vroeg naar de betekenis van Kṛṣṇa's naam. Er waren in die tijd zoveel verheven toegewijden in het gezelschap van Mahāprabhu, inclusief Śrī Svarūpa Dāmodara, Śrī Rāmānanda Rāya, Śrī Advaita Ācārya, Śrīla Nityānanda Prabhu, Sarvabhauma Bhaṭṭācārya, Śrīla Rūpa Gosvāmī, Sikhi Mahiti en vele anderen. Maar Vallabhācārya dacht, dat hij boven al deze metgezellen van Mahāprabhu verheven was. Daar was een reden voor. Voorheen had hij de *māyāvādīs* in India verslagen en het gevolg was, dat veel geleerde Vaiṣṇava's zijn *abhiśeka* hadden uitgevoerd. (Later zou hij in Vṛndāvana een jongen ontmoeten genaamd Śrīla Jīva Gosvāmī en Vallabhācārya heeft toen moeten toegeven, dat deze jongen hoger geleerd was dan hij.)

In ieder geval waren alle toegewijden van Mahāprabhu daar verzameld en Vallabhācārya vroeg, “Wat is de betekenis van Kṛṣṇa’s naam?” Hij bleef die vraag stellen, want hij wilde zijn eigen schoolse interpretatie laten horen. Mahāprabhu antwoordde, “Ik ken de betekenis van de naam Kṛṣṇa niet. Ik weet alleen, dat Kṛṣṇa Yaśodā-nandana en Śyāmasundara is. Verder ben Ik van geen andere betekenis op de hoogte.”

DE GLORIE VAN HARINĀMA

De *sāstras* zeggen, dat we de *mantras* en *harināma* kunnen herinneren en erop kunnen mediteren, maar dat het geen zin heeft, als we de betekenis van de *mantras* en de gebeden erin niet kennen. Het zal natuurlijk niet helemaal zonder gevolg zijn. Het levert weliswaar enig resultaat, zoals bevrijding van geboorte en dood, *saṁsāra-mukti*, maar daarmee bereiken we geen *kṛṣṇa-prema*. Ook Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura herinnert ons aan dit belangrijke aspect.

Bij het chanten van de heilige naam dienen we de glorie van *harināma* te herinneren, die Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura, Śrīla Raghunātha dāsa Gosvāmī en Śrīla Jīva Gosvāmīpāda in hun boeken hebben beschreven. Wanneer we *Hare* chanten, dienen we te onthouden, dat het betekent de Persoonlijkheid, die Kṛṣṇa’s verstand steelt. Śrīmatī Rādhikā steelt het hart en het verstand van Kṛṣṇa en houdt Hem onder Haar beheer. En we moeten onthouden, hoe Ze Hem onder controle houdt. Wanneer Ze in Nanda-bhavana gaat koken, loopt Kṛṣṇa achter Haar aan. We kunnen denken aan het zoete spel, dat daar plaats heeft en hoe Śrīmatī Rādhikā hart en geest van Kṛṣṇa

overneemt en Hem in al Hun uiteenlopende spel en vermaak onder controle houdt. En we kunnen denken aan de manier, waarop onze Gosvāmī's dit spel en vermaak hebben beschreven. Dus wanneer we *Hare Kṛṣṇa* op deze wijze chanten, komt al dit spel en vermaak in ons hart.

Als we *Kṛṣṇa* chanten, kunnen we ons herinneren, hoe Kṛṣṇa het hart en het verstand van Śrīmatī Rādhikā aantrekt en we kunnen al het spel herinneren, waarin dit werd aange-toond. Dit is voor gevorderde toegewijden. Degenen, die niet zo vergevorderd zijn, kunnen bidden, “Oh, ik ben zo vaak in overtreding! Ik ben zo verdorven! Ik kan mijn overtredingen en *anarthas* niet overwinnen.” Ze dienen op deze manier te bidden en te huilen en daarna moeten ze gaan chanten, zoals ik heb beschreven.

REGELS VOOR HET CHANTEN

Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura heeft in zijn *Harināma-cintamani* instructies en realisaties van Śrīla Raghunātha dāsa Gosvāmī geciteerd. We dienen te proberen om al deze zaken te kennen en te begrijpen en de betekenissen te herinneren, die ze hebben gegeven en hun instructies volgen. Dit heet *nirbandha*, het volgen van de regels en regulerende principes voor het chanten. Ik heb jullie verteld, dat de *harināma mahā-mantra* uit *Caitanya-Bhāgavata* afkomstig is. Śrīman Mahāprabhu heeft alle toegewijden in Navadvīpa instructies gegeven. Al Zijn studenten verzamelden zich bij Hem en zeiden, “We gaan niet nog eens studeren onder een andere leraar. Als U gewoon *harināma* gaat chanten, zullen we U volgen en op

dezelfde manier praktiseren als U.” Śrī Caitanya Mahāprabhu zei toen, “Jullie kunnen deze *mantra* met *nirbandha* chanten en herinneren – Hare Kṛṣṇa, Hare Kṛṣṇa, Kṛṣṇa Kṛṣṇa, Hare Hare / Hare Rāma, Hare Rāma, Rāma Rāma, Hare Hare.” *Nirbandha* betekent, dat er enkele regels en regulerende principes voor het chanten gelden. We moeten proberen om al deze principes te kennen en ze toe te passen, anders geeft *kṛṣṇa-nāma* niet alle vruchten, die Hij kan geven. Die *nāma* kan ons niet naar Goloka Vṛndāvana leiden, indien we chanten zonder over volkomen kennis en begrip ervan te beschikken. Dan zal het chanten louter leiden tot het stoppen van geboorte en dood en het zal *mukti* geven. Śrī Caitanya Mahāprabhu zei tegen de toegewijden, dat ze over vier bepaalde kwaliteiten moesten beschikken,

*tṛnad api sunicena taror api sahisnuna
āmanina manadena kīrtanīyaḥ sadā hariḥ*

We moeten zo nederig zijn als het gras en zo verdraagzaam als een boom. We verlangen geen eer voor onszelf, maar bieden anderen alle respect. En toen gaf Mahāprabhu ook enkele *nirbandha* (regels voor het chanten). Als we deze instructies volgen, kunnen we onze *sādhana-bhakti* tot *bhāva-bhakti* en dan tot *prema-bhakti* ontwikkelen. Daarna kunnen we naar *prakāṣa* Vraja gaan, de plek, waar Kṛṣṇa’s spel in de materiële wereld wordt uitgevoerd. Daar kunnen we met de *nitya-siddha gopīs* associëren en die *prema* verder ontwikkelen in *sneha*, *māna*, *praṇaya*, *rāga*, *anurāga*, *bhāva* en *mahābhāva*. Om dit te bereiken moeten we in Vṛndāvana zijn onder leiding van een *vaiṣṇava-guru*, zoals Śrīla Rūpa Gosvāmī of ie-

mand in zijn lijn en we moeten deze voorschriften bij het chanten volgen.

Nu legt Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura de voorschriften uit. Het eerste is, dat ons kralensnoer (*mālā*) van echt *tulāsī*-hout moet zijn gemaakt en de vorm van een slang moet hebben. Dat wil zeggen, dat de dikste kraal aan het begin van het snoer is geregen en dat de kralen daarachter in afmeting afnemen. Dit heet *sarpakṛtiḥ*, de vorm van een slang. We kunnen ook zeggen, dat de *mālā* lijkt op de staart van een koe. We mogen de kralen niet met de wijsvinger aanraken. Sommige toegewijden schudden hun zak kralen op en neer of slingeren hem bij het chanten heen en weer, maar dat moeten we niet doen.

Hier volgen een paar eenvoudige richtlijnen om bij het chanten te volgen. Chant van de grootste kraal naar de kleinste kraal en aan het eind van het rondje draai je het snoer om en chant je terug van de kleinste kraal naar de grootste kraal enzovoort. Chant niet over de hoofdkraal heen en raak de kralen niet met de linker hand aan.

Bij het chanten mag ons hoofd niet hier en daar naartoe af dwalen. Laat je verstand niet wispelturig zijn door van het ene ding aan het andere ding te denken. Nee. Denk aan Kṛṣṇa en aan Kṛṣṇa's spel en vermaak en aan de betekenissen van Kṛṣṇa's namen. Als je dat niet voor elkaar krijgt, kun je in je hoofd *parikramā* doen van Govardhana, Vraja-maṇḍala, Vṛndāvana-dhāma of andere heilige plaatsen.

Er is een speciale regel genaamd *manasa-saṅga-harināma*. Dit betekent, dat we ons verstand op het chanten gericht moeten houden – niet op nul – maar op Kṛṣṇa's naam, de beteke-

nissen van Kṛṣṇa's namen en Kṛṣṇa's spel. Al het spel van Kṛṣṇa bevindt zich in Zijn naam. *Māna-samyoga-saucapavitra*. *Pavitra* betekent innerlijke en uiterlijke reinheid. Het is gemakkelijk om ons van buiten te reinigen door te baden, maar we kunnen ons hart niet met water wassen. Dit is alleen mogelijk door altijd te denken aan *kṛṣṇa-kathā*, *hari-kathā* in gezelschap van zuivere toegewijden. Ons hart en verstand worden zuiver, wanneer alle vormen van wereldse verlangens verdwijnen. Dit gebeurt door voortdurend chanten en herinneren en door *mauna*, te zwijgen over wereldse aangelegenheden. Dit is vooral mogelijk in *sādhu-saṅga* en onder leiding van *guru* en Vaiṣṇava's. Geleidelijk wordt ons verstand vrij van ongewenste zaken. Er zijn dan geen verstoringen en hindernissen meer bij het chanten en herinneren.

DE GĀYATRĪ-MANTRA

Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura zegt ook, dat we moeten mediteren op de betekenis van de *dīkṣā-mantra* (die soms ook *nāma-mantra* wordt genoemd). We dienen dit ook te weten, tenminste in de meer gevorderde stadia. Er zijn in India veel verschillende groepen mensen, die *gāyatrī* chanten, zoals de *smarta brāhmaṇas*, de *māyāvādī sannnyāsīs*, *bhaktas* en *śuddha-bhaktas*. Ze chanten allemaal dezelfde *mantra*, maar ze leggen *gāyatrī* of *om̐kara* op verschillende manieren uit. Sommigen denken, dat de zongod Bhagavān is en houden de zon in hun meditatie – *om̐ bhur bhurvaḥ svaḥ tat savitur varenyam bhargo devasya dhimahi*. *Dhimahi* wil zeggen, dat ze mediteren en hun meditatie is “De zon is de grootste van allemaal, Hij is de

allerhoogste persoonlijkheid, Parabrahman. Hij is *tad-vastu*. Mag hij zich in ons hart manifesteren.” Dit is het idee, dat de *māyāvādīs* en de *smarta brāhmaṇas* van de *gāyatrī-mantra* hebben, wanneer ze hem chanten.

De Saivieten hebben er een ander idee over. Zij denken, dat Śiva Parabrahman is en dat *savitur* wijst op Śiva, dus zij mediteren op Śiva en bidden, dat hij in hun hart mag komen. Alle Indiërs chanten deze *gāyatrī-mantra*, of ze nu Saivieten, *māyāvādīs*, *smarta brāhmaṇas* of *bhaktas* zijn, maar ieder van hen heeft er een ander idee over.

Wij dienen de betekenis van *gāyatrī* te horen en te aanvaarden van Śrīla Jīva Gosvāmī. *Savitur varenyam*. De zon is vereerenswaardig, maar wie is de zon? Hier wordt Kṛṣṇa als de zon aangesproken en *bhargo devasya* betekent *kṛṣṇasya bhargah*, de kracht van Kṛṣṇa. Dit is een gebed aan *para-śakti*, *hlādinī-śakti-sara*, Śrīmatī Rādhārāṇī. Dus *bhargo devasya dhimahi* betekent, dat we op Śrīmatī Rādhikā mediteren en bidden, dat Zij, zoals Ze is, in ons hart mag komen. Maar Śrīmatī Rādhikā is altijd bij Kṛṣṇa en met Haar zijn alle *sakhī* vriendinnen, Lalitā, Viśākhā en alle anderen. Śrīdāma en Subala en de andere koeherdersjongens zijn er ook bij, maar ergens verder weg. Nanda en Yaśodā zijn in hun huis. Dus alles en iedereen is in deze *mantra* aanwezig.

Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura geeft richtlijnen voor de manier, waarop we onze *mantras* chanten, hoe *harināma* dient te worden gechant en hoe we Rādhā en Kṛṣṇa kunnen herinneren met Hun metgezellen en spel en vermaak. Dit wordt *nir-bandha* genoemd. Het kan zijn, dat we dit reeds praktiseren, maar dit doen we niet regelmatig en systematisch. We moeten

proberen om alle processen aan te nemen, die Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura ons heeft gegeven, als we in onze *sādhana* en *bhajana* vooruitgang willen maken.

VERMIJD AFLEIDING

Als je chant en denkt aan de Hare Kṛṣṇa *mahā-mantra* of je chant de *dikṣā-mantras*, mag je niet onrustig zijn en denken, “Ik moet daar nog naartoe. Ik moet dit nog doen. Deze persoon is van ver gekomen en ik wil hem nog zien, voordat hij weer vertrekt. Laat ik even heel snel mijn rondjes chanten, dan kan ik daarna weer met deze zaken doorgaan.” Wees niet op deze manier onrustig. Ga niet zitten chanten met je hoofd in jouw zaak in Chicago, in Calcutta of in Bombay. Ga niet op die manier zitten chanten. Je dient op zijn minst een bepaalde tijd te reserveren om te chanten en Kṛṣṇa’s namen, kwaliteiten, metgezellen en spel op een kalme manier te herinneren. We hebben voor Kṛṣṇa’s naam alles achtergelaten, dus we dienen te proberen om de realisatie van Kṛṣṇa’s naam te ontwikkelen. Dit is de belangrijkste zaak. Als we andere problemen hebben, kunnen ze allemaal op deze manier worden opgelost. Volgens mij mogen we maar één probleem hebben: “Hoe kan ik *kṛṣṇa-prema* of *vraja-prema* krijgen?”

Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura zegt, als we gehecht zijn aan aardse zaken, kunnen we niet rustig en standvastig zijn en dat betekent, dat we ons hoofd niet op het chanten gericht kunnen houden. Dus we hebben *āsakti* nodig. We mogen geen *āsakti* hebben – geen gehechtheid – aan aardse zaken van welke vorm ook. We dienen de aspiratie te hebben om Śrīla

Haridāsa Ṭhākura te volgen. Hij heeft Kṛṣṇa's namen gechant en herinnerd en heeft al deze regels gevolgd. Een koning stuurde een hele mooie jonge vrouw van ongeveer zestien jaar naar hem toe om hem af te leiden, maar Śrīla Haridāsa Ṭhākura was *avyagra*, onverstoorbaar. Hij was niet gehecht aan schoonheid, rijkdom, reputatie of iets anders. De jonge vrouw heeft hem drie dagen en nachten *harināma* horen chanten en begon daarna ook te chanten evenals Haridāsa Ṭhākura. Hij is een voorbeeld van iemand, die *avyagra* is.

Als we *bhajana* willen doen, kunnen we ons hoofd niet laten afdwalen naar iets anders. Stel je voor, dat je een gezin hebt en je bent aan jouw kind gehecht. Als dat kind zo ziek wordt, dat het kan sterven, kun je geen *bhajana* doen. Dat is de reden, waarom Śrīla Rūpa Gosvāmī, Śrīla Sanātana Gosvāmī en vele anderen *akiñcana* (vrij van materiële verlangens) en *niṣkiñcana* (zonder bezittingen) waren. Śrīvāsa Paṇḍita was een *grhastha* met een eigen huis, een vrouw en kinderen. En weten jullie, hoe hij zich opstelde? Śrī Caitanya Mahāprabhu en Zijn metgezellen waren een avond aan het chanten en het dansen bij Śrīvāsa Paṇḍita in huis. Tijdens de *kīrtana* overleed de zoon van Śrīvāsa Paṇḍita. Zijn vrouw en familieleden waren bedroefd, maar hij zei tegen hen, “Als jullie nu gaan zitten huilen en de *kīrtana* van Śrī Caitanya Mahāprabhu verstoren, spring ik in de Ganges en verdrink mezelf.” Kunnen jullie dit doen? Als jullie dit ook kunnen doen, komt *kṛṣṇa-prema*. Helaas doen wij dat niet. We willen zoveel dingen doen en ons verstand wappert constant heen en weer.

STANDVASTIG WORDEN

Koning Jānaka was ook standvastig, evenals Śrīvāsa Paṇḍita. Hij was eens *bhajana* aan het doen, toen iemand zijn paleis in brand kwam zetten. Alles stond in vuur en vlam en er kwam een minister naar Jānakarāja toe en zei, “Kom, kom! U moet hier vertrekken. Alles staat in brand. Kom, als u zich in veiligheid wilt brengen.” Hij hoorde de waarschuwing, maar hij zat te chanten en te herinneren en hij gaf er geen aandacht aan. Hij dacht, “Ik zal toch een keer dood moeten gaan, dus waarom zou ik me druk maken?” Later doofde het vuur. Zijn ministers kwamen terug en troffen hem daar in zijn *bhajana* meditatie aan. Parikṣit Mahārāja deed precies hetzelfde. Toen de slang eraan kwam, hield Parikṣit Mahārāja zijn verstand verankerd in Kṛṣṇa’s spel en Kṛṣṇa’s *svarūpa* en de slang kon hem zelfs niet aanraken. Deze toegewijden wankelden niet in hun uitvoering. We moeten de aspiratie hebben om *harināma* naar hun voorbeeld te chanten.

Onze Gauḍīya Vaiṣṇava praktijk is afhankelijk van het chanten van zowel de Hare Kṛṣṇa *mahā-mantra* als de *gāyatrī-mantras* of *dīkṣā-mantras* (*nāma-mantras*). We moeten *brahma-gāyatrī*, *guru-mantra*, *guru-gāyatrī*, *gaura-mantra*, *gaura-gāyatrī*, *kṛṣṇa-mantra* (*gopāla-mantra*) en *kāma-gāyatrī* chanten. Bij het chanten van deze *mantras* moeten we Hun betekenis kennen. Op wie mediteren we? Aan wie bieden we de *mantras* aan? Wie is Gurudeva? We chanten *kṛṣṇānandāya dhimahi*. Dit betekent, dat Gurudeva de verlangens van Rādhā en Kṛṣṇa vervult. Kṛṣṇā is Śrīmatī Rādhikā, dus onze Gu-

rudeva vervult de verlangens van zowel Kṛṣṇa als Śrīmatī Rādhikā (*kṛṣṇā-ānandāya*). Hoe doet hij dat? Als we al deze dingen weten, zullen we succes krijgen in het chanten en herinneren van deze *mantras*. Anders wordt de geest constant afgeleid door gedachten aan andere dingen en beweegt hij zich onrustig van hier naar daar.

We dienen een toegewijde te vinden, wiens hoofd op deze manier beheerst is en we dienen onze toevlucht tot hem te nemen. Dan dienen we dit hele proces in zijn associatie en onder zijn leiding te praktiseren. Op deze manier kunnen we in Kṛṣṇa bewustzijn vooruitgang boeken. Het is op een andere manier niet mogelijk. Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura legt uit, hoe we moeten chanten. Als we Kṛṣṇa's namen chanten en herinneren, komt er wel eens een werelds persoon langs en dan beginnen we met hem over aardse zaken te kletsen. Soms houden toegewijden hun hand de hele dag in hun kralenzak, maar hebben op het eind van de dag geen enkele *mantra* op de juiste wijze gechant. We kunnen *Hare Kṛṣṇa Hare Kṛṣṇa* chanten met een hand in de zak en geen enkele ware vooruitgang maken. Op deze manier moeten we niet chanten. Op deze manier krijgen we geen *kṛṣṇa-prema*, zelfs niet na honderdduizend levens. We krijgen zelfs geen *bhāva*, laat staan *kṛṣṇa-prema*. We bereiken niet eens het niveau van *niṣṭhā*, als we het op deze manier doen. We moeten proberen naar het niveau van *niṣṭhā* te komen en dan naar *ruci* en *āsakti* te gaan. En pas wanneer we op het niveau van *bhāva* aankomen, kunnen we chanten en herinneren zonder verstoring.

Praat niet zoveel over aardse zaken. Jullie hebben zoveel plezier en comfort opgegeven om *kṛṣṇa-nāma* te chanten. Nu

zijn jullie hier naartoe gekomen, maar jullie lopen hier en daar onder het chanten te kletsen, “Zij heeft dit gedaan. Hij heeft dat gedaan. Hij is een bogus figuur, want hij heeft dat gedaan.” Toegewijden, die op deze manier lopen te kletsen, denken niet, “Wie ben ik? Hoe staat mijn Kṛṣṇa bewustzijn ervoor?” en ze chanten *harināma* niet continu. Toegewijden, die altijd kritiek leveren op anderen, krijgen niets, ongeacht hoeveel ze chanten. Ze worden zelfs niet bevrijd van geboorte en dood. We moeten met verdraagzaamheid chanten zonder te worden gestoord. We moeten constant blijven chanten en de betekenis van de heilige namen herinneren. Hare betekent, dat Rādhikā het hart en het verstand van Kṛṣṇa steelt. De naam Kṛṣṇa heeft zoveel verschillende betekenissen. Rāma betekent Rādhā-Ramana. De naam Govinda zit ook vol betekenissen. Al deze namen zitten vol met allerlei spel en vermaak. We dienen te proberen om ze te leren, te begrijpen en te realiseren. Als je ziek wordt, of je krijgt een ander probleem, blijf gefixeerd. Raak niet in de war. Blijf Kṛṣṇa’s naam herinneren.

HET VOLGEN VAN AUTHORITEITEN

Śrīla Gopāla Guru heeft een klein boekje geschreven over de betekenissen van de heilige naam en de *nāma-mantra*. In dit boekje heeft hij het proces voor het chanten van *nāma-mantra* gegeven en hij heeft uitgelegd, hoe *arcana* dient te worden uitgevoerd. Hij heeft de *pañcarātrika-vidhi* gecombineerd met *bhāgavata-vidhi*. Śrīla Bhaktisiddhānta Sarasvatī Ṭhākura heeft ook instructies geschreven over de manier, waarop *ar-*

cana en *sādhana* dienen te worden uitgevoerd. We beschikken tegelijkertijd over de instructies van Śrīla Svarūpa Dāmodara, Śrīla Rāmānanda Rāya, de Zes Gosvāmī's en Śrīla Kṛṣṇadāsa Kavirāja Gosvāmī. Hun *paddhati*, het pad of het proces, dat ze ons hebben gegeven, is *bhāva-paddhati* en *bhāgavata-paddhati*. Ze hebben laten zien, hoe deze methoden kunnen worden gecombineerd in overeenstemming met onze kwalificatie. Op ons huidige niveau van Kṛṣṇa bewustzijn dienen we altijd te proberen om de richtlijnen en regels te volgen, die deze gezagsdragers ons hebben gegeven. Er bestaat een groot verschil tussen *bhāva-sevā* en *arcana-paddhati*. In het begin moeten we *arcana* volgen. Later, wanneer we enige realisatie van onze spirituele gedaante hebben gekregen, treedt *bhāva-sevā* verder op de voorgrond. De nadruk komt anders te liggen, naarmate we vooruitgang maken. In het begin is het uitvoeren van *arcana* belangrijker en later, wanneer we verder zijn ontwikkeld, wordt *sevā* door middel van *bhāva* belangrijker. In al deze zaken dienen we te proberen om Śrīla Rūpa Gosvāmī en Śrīla Raghunātha dāsa Gosvāmī te volgen.

We kunnen *arcana* uitvoeren voor Rādhājī, Gadadhārājī, Gaurājī, Nityānandājī, en Lalitā, Viśākhā, Citra, Campakalāta, Rūpa Mañjarī, Yamunā-devī en Girirāja Govardhana. We kunnen voor ieder van hen *arcana* uitvoeren en als we dat doen, zal *bhāva* zich gaan ontwikkelen. Śrīla Raghunātha dāsa Gosvāmī en Śrīla Rūpa Gosvāmī en alle andere *ācāryas* hebben *bhāva-sevā* uitgevoerd. *Bhāva-sevā* heeft eigenlijk de voorkeur in Kali-yuga. Als we *śrī vigrāha* vereren, kan iemand het Godsbeeld stelen, maar niemand kan de Hare Kṛṣṇa *māhā-mantra* of een andere *mantra* stelen. Mensen kunnen onze

verering van het Godsbeeld verstoren, maar niemand kan de uitvoering van *harināma* verstoren.

Samenvattend, we dienen te proberen om Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura te volgen, vooral door deze *Bhajana-rahāsyā* te lezen in associatie van Vaiṣṇava's en door *bhajana* volgens zijn instructies uit te voeren. Dit boek geeft *bhajana-paddhati*, het proces van het uitvoeren van *bhajana*, en het is een onderdeel van *Harināma-cintāmaṇi*. Als we dit proces volgen, wordt het gemakkelijk om vrij van *anarthas* te worden. Dan komt *niṣṭhā* en daarna *ruci* en *āsakti*. Het is mogelijk, dat we in dit leven *bhāva* krijgen, maar geen *prema*.

ŚRĪ ŚIKṢĀṢṬAKA EN ONZE BHAJANA

We zijn allemaal dienaren van Kṛṣṇa. Dit is onze *svarūpa*, de oorspronkelijke natuur van iedere *jīva* in deze wereld. Deze waarheid staat opgetekend in de Veda's, in *Mahābharata* en *Rāmāyana*, in de Upaniṣaden, in de *Vedānta-sūtras* en in *Śrīmad-Bhāgavatam*. Onze Śrīla Rūpa Gosvāmī heeft dit in zijn boeken uitgelegd en dat hebben ook Śrīla Sanātana Gosvāmī, Śrīla Raghunātha dāsa Gosvāmī, Śrīla Jīva Gosvāmī en hun volgelingen gedaan. Śrīla Kṛṣṇadāsa Kavirāja Gosvāmī heeft dezelfde conclusie gepresenteerd in zijn *Śrī Caitanya-caritāmṛta*. Ze hebben allemaal uitgelegd, dat we afkomstig zijn uit Kṛṣṇa's *taṭasthā-śakti*, Zijn marginale vermogen. Sommigen beweren, dat we uit Goloka Vṛndāvana of Vaikuṅṭha zijn gevallen, maar dat is niet waar.

We kunnen zien, dat het zaad van een boom de stam, de takken, de bloemen en de vruchten van een nieuwe boom

herbergen. Op dezelfde manier bevat onze *svarūpa* alle aspecten van onze eeuwige gedaante en dienstverlening, onze naam, kleding, persoonlijkheid en welke soort dienst we aan Kṛṣṇa verlenen. Eigenlijk is het voorbeeld van een boomzaad niet helemaal juist. Het is beter om te zeggen, dat al deze aspecten van onze oorspronkelijke natuur *potentieel* in onze *svarūpa* aanwezig zijn. Ze zijn op dit moment afgedekt, maar zodra de bedekking van *māyā* is opgeruimd, verschijnt de *svarūpa* van de *jīva* met zijn geestelijke naam en dienstverlening aan Kṛṣṇa. Alles wordt duidelijk. Śrīla Bhaktivinoda Thākura legt uit hoe dit in zijn werk gaat.

HET VERLANGEN OM KRṢṆA TE DIENEN

De eerste *śloka* van *Śrī Sikṣāṣṭaka* vertelt ons over de eerste periode van het dagelijkse spel van Rādhā en Kṛṣṇa en dit komt overeen met het eerste stadium van *bhajana*. Om zover te komen, dat we *bhajana* gaan doen, moeten we bewust of onbewust gunstige activiteiten (*sukṛti*) hebben uitgevoerd. Als gevolg van die *sukṛti* krijgen we de associatie van bonafide Vaiṣṇava's. Wanneer we die associatie hebben gekregen, kan zich het verlangen of de neiging om Kṛṣṇa te dienen (*kṛṣṇa-sevā-vasana*) ontwikkelen. Om dit echter te laten plaatsvinden, moeten we in ons hart over indrukken beschikken uit voorgaande levens of uit onze huidige associatie. Onder invloed van *sādhū-saṅga*, de associatie van bonafide *rasika* Vaiṣṇava's, kan dit vermogen om Kṛṣṇa te dienen zelfs overgaan op het hart van dronkaards en andere gevallen en verdorven lieden.

Alle *sāstras* verklaren, dat we dit niet kunnen bereiken met redeneren, logica of andere mentale hoogstandjes. Kṛṣṇa heeft ons dit Zelf verteld en dat hebben ook Zijn metgezellen gedaan, zoals Śrīla Vyāsadeva, Śrīla Śukadeva Gosvāmī en Śrīla Nārada en later Śrīla Rūpa Gosvāmī, Śrīla Sanātana Gosvāmī en alle andere *ācāryas*. We moeten dit feit dus aanvaarden zonder logische argumentering en zonder mentale hoogstandjes.

Kṛṣṇa-sevā-vasana, het verlangen om Kṛṣṇa te dienen, kan in iemands hart verschijnen, zelfs wanneer het hart nog vol *anarthas* en overtredingen zit. Dan ontwikkelen we vertrouwen (*śraddhā*) in *sādhu*, *guru* en *sāstra*. Daarna worden we gretig om te weten, “Hoe krijg ik *kṛṣṇa-bhakti*? Hoe kan ik iets voor Kṛṣṇa doen?” Dit is *vasana*. *Vasana* betekent de neiging om Kṛṣṇa te dienen en de ontwikkeling van vertrouwen in *sāstra*, *guru* en *Vaiṣṇava*. Dit is de betekenis van de eerste *śloka* van *Śrī Śikṣāṣṭaka*.

KRṢṆA'S VERSCHILLENDE NAMEN

De tweede *śloka* van *Śikṣāṣṭaka* is als volgt,

*nāmnām akāri bahudhā nija-sarva-śaktis
tatrārpitā niyamitaḥ smaraṇe na kālaḥ
etādṛśī tava kṛpā bhagavan namāpi
durdaivam idṛśam ihājani nānurāgaḥ*

O Bhagavān, Jouw heilige naam schenkt alle zegeningen aan de levende wezens en daarom heb Je honderden miljoenen namen, zoals Kṛṣṇa en Govinda. In deze transcendente namen heb Je al Jouw transcendente energie gelegd en er is geen strik-

te regel voor het chanten van deze heilige namen. O Bhagavān! Je hebt het zo gemakkelijk gemaakt om Jou door middel van Jouw heilige namen te benaderen, maar ik ben zo onfortuinlijk, dat ik niet door ze word aangetrokken.”

Namnamakari bahudha nija-sarva-śaktīs. Caitanya Mahāprabhu bidt tot Kṛṣṇa, “O Bhagavān! Het is alleen Jouw naam, die Zijn genade aan de *jīvas* kan schenken, zodat allerlei vormen van voorspoed (*maṅgala*) kunnen verschijnen.” We zien, dat dit klopt, als we kijken naar het leven van grote toegewijden, zoals Ajāmila, Bilvamaṅgala, Vālmiki en Jagai en Madhai. Ze waren eerst verdorven personen, maar door groot geluk hebben ze de heilige naam van Kṛṣṇa uit de mond van gekwalificeerde toegewijden gehoord. Śrīla Haridāsa Ṭhākura en Śrīla Nityānanda Prabhu hebben Jagai en Madhai gered door de heilige naam in hun oor te chanten. De Viṣṇu-duta's kwamen naar Ajāmila toe en hebben van hem een groot toegewijde gemaakt. Nāradaji leerde Vālmiki hoe hij de naam van Rāma moest chanten en de zegen van Nārada stelde Prahlāda Mahārāja in staat om een verheven toegewijde te worden, hoewel hij de zoon van een grote demon was.

De gevallen *jīvas* hebben zich van Kṛṣṇa afgekeerd, maar Kṛṣṇa's heilige naam heeft al het nodige vermogen om hen weer tot Hem te bekeren en hen Zijn *sevā* te geven. Dit is de reden, waarom Kṛṣṇa Zich in zoveel *svarūpas* heeft gemanifesteerd, die allemaal verschillende namen dragen. *Namnamakari bahudha.* Hij wordt met zoveel namen aangeropen: Brahman, Paramātmā, Allah, Jagannātha, Nārāyaṇa, Viṣṇu, Rāma en velen meer. Wij, Gauḍīya Vaiṣṇava's, noemen Hem Kṛṣṇa en zelfs in Zijn aspect van Kṛṣṇa draagt Hij zoveel na-

men: Rādhā Vallabha, Rādhā Govinda, Rādhā-kānta, Rādhā-Ramana en zoveel meer. Waarom bestaan er zoveel verschillende namen? Omdat Kṛṣṇa op onvoorwaardelijke wijze grondeloos genadevol is. Hij zag, dat er niet één naam was, die iedereen kon aanvaarden, want levende wezens bevinden zich niet allemaal op hetzelfde spirituele niveau. Er zijn bijvoorbeeld veel mensen, die de namen Rādhā-Ramana en Gopījāna Vallabha niet kunnen aanvaarden.

Veel *karmīs* (baatzuchtig strevers) zijn vroom of religieus, maar ze begrijpen het spel van Rādhā en Kṛṣṇa niet en denken, dat Kṛṣṇa een onkuis persoon is. Afgezien van *karmīs* zijn er veel *smartas* (kastenbrahmanen) en ook dronkaards en andere verdorven figuren. Er zijn veel uiteenlopende typen mensen, die de Allerhoogste Persoonlijkheid Gods willen vereren en de naam Bhagavān wel kunnen aanvaarden.

Voor ieder ontwikkelingsniveau van de mens bestaat een overeenkomstig aspect van God, waarvan ze de naam kunnen accepteren. Sommigen denken, dat Bhagavān geen gedaante, attributen en kwaliteiten heeft en dat Hij *nirviṣeṣa* of *nirakāra brahma* is. Voor deze mensen presenteert Kṛṣṇa Zich als Brahman. Ze zijn niet in staat vertrouwen te hebben in namen, zoals Rāma, Kṛṣṇa, Hari, Rādhā-Ramana en Rādhānātha, want ze denken, dat deze namen aan *māyā* zijn gerelateerd, “Oh, *nirakāra brahma* is nu door *māyā* afgedekt. Dat wil zeggen, dat Rāma en Kṛṣṇa zijn verschenen met behulp van de actie van *māyā*.”

Kṛṣṇa heeft vele namen en vele vormen van spel en vermaak gemanifesteerd volgens verschillende spirituele ontwikkelingsstadia van uiteenlopende soorten levende wezens, die

hun gezicht van Hem hebben afgewend (*bahirmukha jivas*). Wat zou er zijn gebeurd, als Hij alleen de gedaante van Kṛṣṇa zou hebben aangenomen en Zijn spel met Rādhā en Hun metgezellen in Vraja zou hebben gemanifesteerd? Ik denk, dat van *lakhs* en *lakhs* mensen slechts enkele zeldzame zielen deze naam zouden hebben aanvaard. We kunnen hier om ons heen kijken en denken, “Oh! Er zijn zoveel mensen, die *Hare Kṛṣṇa Hare Kṛṣṇa* chanten.” Maar in de context van de hele wereld met zijn miljarden mensen zijn wij een kleine minderheid. En zelfs in deze kleine minderheid is niet iedereen bonafide. Het komt maar zelden voor, dat iemand op een bonafide wijze chant. Daarom heeft Kṛṣṇa een diversiteit aan namen gemanifesteerd.

GUNSTIG VERMOGEN

Nija-sarva-saktiḥ. Mahāprabhu vertelt ons, dat Kṛṣṇa al Zijn vermogen in Zijn namen heeft gelegd. We moeten echter wel het onderscheid maken, dat Kṛṣṇa niet al Zijn macht in al Zijn namen heeft geïnvesteerd. Hij heeft de eigenschappen van Brahman in de naam Brahman gelegd. In de naam Rāma heeft Hij de kwaliteiten van Rāma gelegd, maar niet alle macht van Kṛṣṇa Zelf. Zo komt het vermogen van de namen Vāmana, Varāha, Matsya, Kūrma en Parāśurāma overeen met het vermogen van hun *svarūpa*. Deze namen beschikken niet over alle vermogens van Kṛṣṇa's naam.

Niyamitaḥ smarane na kālaḥ. Voor het chanten van Kṛṣṇa's naam gelden geen vaste regels. Dat wil zeggen, dat er geen verbod is om 's nachts te chanten, of wanneer we gaan slapen,

of wanneer we *prasādam* nemen. Er is geen regel, dat alleen zeer verheven, rijke mensen de naam kunnen nemen en arme mensen niet. Er is geen regel, die zegt, dat alleen *brāhmaṇas* de *nāma* kunnen nemen en niemand anders. Je kunt *hari-nāma* nemen, wanneer je naar school gaat; er is geen beperking. Jullie weten, dat er bepaalde religieuze activiteiten zijn, die tijdens de *sandhya* (zonsopgang, middaguur en zonsondergang) worden uitgevoerd en alleen, nadat men een bad heeft genomen. Er is voor deze rituelen een bepaalde tijd gereserveerd. Je kunt ze niet 's avonds om acht of negen uur uitvoeren of zonder eerst een bad te nemen. Er geldt daarentegen geen beperking met betrekking tot *harināma*.

Durdaivam idṛṣam ihājani nānurāgaḥ. We hebben helaas geen smaak voor chanten. We hebben geen *anurāga*, geen *śraddhā*, *niṣṭhā*, *ruci*, *āsakti*, *bhāva* of *prema*, laat staan *sneha* of *māna*. We hebben niets. Śrī Caitanya Mahāprabhu bidt, “Ik ben zo gevallen, dat ik geen *ruci* heb. Maar Jij bent almachtig. Geef Me daarom alsjeblijf Jouw genade.” We dienen te begrijpen, wat ons *durdaivam* (ongeluk) in feite is en dan moeten we proberen om alle *anarthas* en hindernissen in onze toegewijde dienst op te geven. Er is nog een ander punt, dat we moeten weten. Zelfs al spreken we over het opgeven van *nāma-aparādha* en *sevā-aparādha*, we krijgen dat op eigen kracht niet voor elkaar. We zijn machteloos. We zijn niet bij machte om op eigen gelegenheid vrij van overtredingen te worden. Dit kunnen we alleen doen door *bhakti*, door de kracht van Kṛṣṇa's naam, of met de genade van Kṛṣṇa's metgezellen. Toch moeten we weten, wat deze *anarthas* zijn en welk effect ze op onze dienstverlening hebben.

SAMBANDHA, ABHIDHEYA EN PRAYOJANA

Niet iedereen weet, dat we een relatie hebben met Mādana-mohana. Misschien kom je er nu pas achter door *sādhu-saṅga*. Die Mādana-mohana is Kṛṣṇa en de kennis over de relatie wordt *sambandha* genoemd. De relatie bestaat eruit, dat we dienaren van Kṛṣṇa zijn. Als we volgens deze relatie aan Kṛṣṇa dienstverlening en Hij aanvaardt onze dienstverlening, wordt Hij Govinda genoemd. Het proces van de dienst aan Govinda wordt *abhidheya* genoemd. *Abhidheya* betekent proces of middel en er is geen proces hoger dan de dienst aan Govinda.

Het hoogste resultaat van toegewijde dienst is zuivere liefde voor Kṛṣṇa. Dit is *prayojana*. Kṛṣṇa wordt beheerst door zuivere liefde en wanneer Hij wordt beheerst door de *prema* van de *gopīs*, wordt Hij Gopīnātha genoemd. Gewone toegewijden denken, dat Gopīnātha de Meester van de *gopīs* is. Maar de naam Gopīnātha betekent in werkelijkheid, dat de *gopīs* de *nātha* zijn van Kṛṣṇa. Hij wordt juist beheerst door de *gopīs*. De *gopīs* zijn Kṛṣṇa's *prāṇa*, Zijn leven en ziel; daarom is Hij Gopīnātha. Ik geef hiervan slechts een paar aanwijzingen. Dit is ook het geval met Śīva's naam Rāmeśvara. Sommigen denken, dat deze naam wil zeggen, dat Śīva de Heer van Rāma is, maar het is precies omgekeerd. Rāma is de *īśvara* van Śīva. En als Śīva verschijnt, is hij niet de beheerder van de *gopīs*. Integendeel, de *gopīs* zijn de *īśvara* van Śīva. Zo zijn de *gopīs* Kṛṣṇa's leven en ziel en alles. Kṛṣṇa's leven en ziel worden Zijn *nātha* genoemd. De *gopīs* zijn de *nātha* van Kṛṣṇa en daarom

wordt Hij Gopīnātha genoemd. Onze *prayojana* bestaat uit dienstverlening, die op deze manier Kṛṣṇa beheerst. Maar als we onze *anarthas* niet opgeven, zijn we niet in staat een erg sterke relatie met Mādana-mohana te ontwikkelen. Zonder die relatie krijgen we de dienst aan Govinda niet en kunnen we Gopīnātha niet tot onze Gopīnātha maken.

Het begin van dit proces bestaat uit toevlucht nemen tot Śrī Śācinandana Gaurahari en Śrī Nityānanda Prabhu door Hen te vereren en door de namen Śācinandana, Gaurahari en Gaurāṅga Hari te chanten. Wanneer onze *sādhana* rijp is geworden, geeft Śrī Caitanya Mahāprabhu ons Zijn *darśana* als combinatie van Rādhā en Kṛṣṇa. Dit is allemaal alleen mogelijk in onze *sampradāya*, in geen andere. Alleen door de genade van Caitanya Mahāprabhu kunnen we in de lijn komen van Śrīla Svarūpa Dāmodara, Śrīla Rūpa Gosvāmī en alle andere metgezellen van Śrī Caitanya Mahāprabhu. Ze zeggen ons, dat we Mahāprabhu dienen te vereren als Śācinandana. Waarom Śācinandana? Omdat Śācinandana de zoon is van Moeder Śācīdevī en even zachtmoedig en genadevol is als zij. Dit is de reden, waarom we Hem dienen te vereren en de naam Śācinandana Gaurahari moeten chanten. Met Zijn genade kunnen we *sādhana* en *bhājana* binnengaan.

We hebben allemaal in meer of mindere mate *anarthas*. Zolang we echter nog *anarthas* hebben, wordt onze relatie met Mādana-mohana niet sterk. Dan kunnen we Govinda niet dienen, laat staan dat we met onze dienst Gopīnātha kunnen beheersen. Daarom is Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura zo goed en genadevol om ons te zeggen, dat we moeten opletten en al deze *anarthas* moeten vermijden. Hij legt uit, dat er vier soor-

ten *anarthas* zijn: *svarūpa-bhrama*, *asat-tṛṣṇa*, *hṛdaya-durbalya* en *aparādha*. Iedereen, die deze *anarthas* niet kent, zal overtredingen begaan tegen *bhakti*, tegen Kṛṣṇa's naam, tegen *sādhus*, tegen Vaiṣṇava's en tegen zijn *guru*. Dat gebeurt gegarandeerd, dus we moeten voorzichtig zijn.

TATTVA KENNEN

Vervolgens treedt Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura in detail van de eerste soort *anartha*, namelijk *svarūpa-bhrama*, misverstand over *tattva*. Er zijn vier essentiële *tattvas*, die we moeten kennen om toegewijde dienst op te pakken. Deze zijn *para-tattva* (de Allerhoogste Absolute Waarheid), *jīva-tattva* (de levende wezens), *māyā-tattva* (de begoochelende energie) en *sādhya-sādhana tattva* (het hoogste doel en de methode om het te bereiken). *Svarūpa-bhrama* is de combinatie van alle misverstanden over deze vier *tattvas*. Ten eerste, *para-tattva* wijst op de Allerhoogste Waarheid, de Allerhoogste Realiteit, Kṛṣṇa Zelf. Het is van wezenlijk belang, dat we weten, wie *para-tattva* is. Zoveel mensen zijn in verwarring en onwetendheid hierover. Is *para-tattva* Brahman, Paramātmā, Viṣṇu, Rāma of Kṛṣṇa? Dat weten ze niet. Sommigen zeggen, dat Śaṅkara *para-tattva* is, of dat Durgā *para-tattva* is. Ze hebben geen idee, dat Kṛṣṇa de Allerhoogste Persoonlijkheid Gods is. Er zijn in feite zoveel stadia van *para-tattva* en daarvan is het hoogste stadium *kṛṣṇa-tattva*.

Het volgende aspect van *svarūpa-bhrama* is het misverstand over onze *svarūpa* en wie wij zijn. We moeten weten wie we zijn. Dat is *sva-tattva*. We zijn *jīvas*, individuele levende we-

zens. Dus *sva-tattva* is *jīva-tattva*. De volgende vraag is, “Wie ben ik? Wie is *jīva*?” Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura legt uit, dat *jīva* de dienaar van Kṛṣṇa is, *kṛṣṇa-dāsa*. Dat is onze *svarūpa*. We zijn eeuwige dienaren van Kṛṣṇa, de Allerhoogste Persoonlijkheid Gods.

We moeten ook *māyā-tattva* kennen. Soms raken we in de war over de vraag, wat is *māyā* en wat is *bhakti*. We zijn in onwetendheid. We kunnen zeggen, “Oh, Haridāsa Ṭhākura chantte drie *lakhs harināma*, dus ik moet hem volgen en het zelfde doen.” Er is echter een verschil tussen zijn chanten en dat van ons. Al zijn chanten was *aprākṛta* (spiritueel). Als wij drie *lakhs* namen chanten, denk ik, dat één of twee namen *nāmābhāsa* zijn en de rest *nāmāparādha*. Soms bevinden we ons in *māyā* en toch denken we, dat we ons buiten *māyā* bevinden. Maar we hoeven niet wanhopig te worden. Houd er altijd de moed in, want we hebben de *āśraya* (toevlucht) van *harināma*, *guru* en Vaiṣṇava’s genomen. Zolang we *sādhu-saṅga* hebben en doorgaan met het chanten van Kṛṣṇa’s namen en ons Zijn spel herinneren, zullen op den duur al onze *anarthas* verdwijnen.

Nu komen we bij *sādhya-tattva*, het hoogste doel, en *sādhana-tattva*, de methode om dat doel te bereiken. We moeten weten, wat onze *sādhya* is, want totdat we dat weten, zijn we niet op de hoogte van de *sādhana*, waarmee we de *sādhya* kunnen bereiken. Het doel is dienstverlening aan Rādhā en Kṛṣṇa. Dit is het hoogste doel en het is veruit verheven boven ieder ander doel. En de hoogste dienst aan Rādhā en Kṛṣṇa is *gopī-prema*, dienstverlening met het gevoel van de *gopīs*. Als de *gopīs* op genadevolle wijze hun *kṛpā* geven, kunnen we

Vraja binnengaan en Rādhā en Kṛṣṇa dienen in de gemoedsgesteldheid van de *gopīs*. Zonder hun genade kan niemand dit doel bereiken.

ONZE ĀCĀRYAS HEBBEN RĀGĀNUGA-BHAKTI GEGEVEN

Om *sādhya* en *sādhana-tattva* te kennen moeten we eerst onze toevlucht nemen tot Śrīla Sanātana Gosvāmīpāda, aan wie Śrī Caitanya Mahāprabhu al deze *tattvas* heeft gegeven. En om meer en meer hogere kennis te verkrijgen, moeten we onze toevlucht zoeken bij Śrīla Rāmānanda Rāya Prabhu. Anders kunnen we niet weten, wat *sādhya* is en wat *sādhana* is. Mahāprabhu vroeg aan Śrī Rāmānanda Rāya de perfectie van het leven uiteen te zetten. Śrī Rāmānanda Rāya begon met *varṇāśrama-dharma*. Na *varṇāśrama-dharma* sprak hij over het platform van Brahman, *brahma-bhutaḥ prasannātma*. Daarna adviseerde hij *bhakti* vermengd met *karma*, daarna *bhakti* vermengd met *jñāna*. Daarna kwam hij op het punt van *suddha-bhakti* en daarna besprak hij verschillende niveau's van spontane liefde voor God of *rāgānuga-bhakti*.

Toegewijden begrijpen deze onderwerpen dikwijls verkeerd. Ze denken, dat het zeer zeldzaam is om iemand te vinden, die gekwalificeerd is om een toegewijde op dit niveau te zijn. “In de hele toekomst van de wereld zal er nooit iemand zijn, die is gekwalificeerd om *rāgānuga-bhakti* binnen te gaan. En in de huidige geboorte is zeker niemand gekwalificeerd.” Ze bieden aan *rāgānuga-bhakti* hun *praṇāma* van zeer veraf en denken, dat het van iedere toegewijde dienst, die we moge-

lijkerwijs kunnen uitvoeren, zeer ver verwijderd is. Maar dit is niet juist. Śrīla Rāmānanda Rāya en Śrīla Svarūpa Dāmodara bevinden zich in onze *paramparā* direct achter Śrī Caitanya Mahāprabhu. Ze zijn *rāgānuga* toegewijden en dat zijn al degenen, die in hun voetspoor volgen. Śrīla Raghunātha dāsa Gosvāmī en alle *ācāryas* in onze disciplinaire opvolging hebben Śrīla Rūpa Gosvāmī gevolgd, die een *rāgānuga-bhakta* is. Ze hebben allemaal *rāgānuga-bhakti* gegeven. Alle *ācāryas*, die Śrī Caitanya Mahāprabhu in de lijn hebben opgevolgd, zijn alleen gekomen om hun genade te schenken door *rāgānuga* te geven. De missie van onze *ācāryas* was niet het geven van *vaidhī-bhakti*, want dat was reeds gegeven door voorgaande *ācāryas*, zoals Rāmānuja, Madhvācārya, Viṣṇusvāmī, Nimbāditya en zoveel anderen. Kṛṣṇa Zelf, de Allerhoogste Persoonlijkheid Gods, is gekomen in de gedaante van Caitanya Mahāprabhu om *bhakti-rasa* te geven en er is geen sprake van *bhakti-rasa* zonder *rāgānuga-bhajana*. De *ācāryas* in onze disciplinaire opvolging vóór Śrīla Madhavendra Purī hebben *vaidhī-bhakti* onderwezen. Na Śrī Caitanya Mahāprabhu werd toegewijde dienst *rāgānuga*.

Iemand, die *Śrī Caitanya-caritāmṛta* of ieder boek van Śrīla Rūpa Gosvāmī, Śrīla Raghunātha dāsa Gosvāmī en Śrīla Sa-nātana Gosvāmī leest, zal zeker gretigheid voor *vraja-bhakti* ontwikkelen. Dat is zeker. We weten, dat de gepersonificeerde vedische *mantras*, de *śruticārīs*, allemaal gretig waren naar *vraja-bhakti*. Dit is de reden, waarom ze *rāgānuga-bhajana* uitvoerden en werden zoals de *gopīs* zijn. Dit is de hoogste *sādhya* (doel): de beschikking over de *āśraya* (toevlucht) van de *gopīs* en Kṛṣṇa dienen, zoals zij dat doen. Van de *gopīs* zijn

Lalitā en Viśākhā de belangrijkste, maar wij kunnen niet over hun gemoedsgesteldheid beschikken. Voor ons is de allerhoogste *sādhya* de stemming van Śrīla Rūpa Gosvāmī en Śrīla Raghunātha dāsa Gosvāmī en het dienen van Rādhā-Kṛṣṇa Yugala-Kīśora door in het voetspoor van de Gosvāmī's te volgen. We kunnen dit alleen bereiken door met de genade van Śrīla Rūpa Gosvāmī zijn gevoel te ontwikkelen. Dat is *sādhya* en *sādhana*.

Dit is de manier, waarop Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura *svarūpa-bhrama* uiteenzet: het is een combinatie van al deze uiteenlopende misvattingen met betrekking tot *tattva*.

WERELDSE VERLANGENS (ASAT-TRṢNA)

De volgende soort *anartha* is *asat-trṣna*, hetgeen betekent *anyābhilasita*, het verlangen naar iets anders dan Kṛṣṇa's dienstverlening. We vallen ten prooi aan *asat-trṣna*, zolang we afwijken van Kṛṣṇa en Zijn dienst en zolang we niet over *tattva-jñāna* beschikken. Er zijn vier soorten *asat-trṣna* namelijk, (1) verlangens naar materieel plezier in deze wereld; (2) verlangens naar plezier in de hogere planetenstelsels; (3) verlangens naar mystieke perfecties en (4) het verlangen naar bevrijding. Soms raken toegewijden in de war en denken, dat ze dienstverleners aan Kṛṣṇa, terwijl ze in feite voor zichzelf handelen. We zouden bijvoorbeeld rijk willen zijn. Een toegewijde, die het door elkaar haalt, kan denken, "Ik ben zo arm, dat ik Kṛṣṇa niet kan vereren. Een set Godsbeelden van Rādhā-Kṛṣṇa kost op de markt tenminste twee- of drieduizend Rupees. Maar dat kan ik niet betalen, dus hoe kan ik Kṛṣṇa vere-

ren? Laat ik aan Kṛṣṇa vragen, of Hij me genadig wil zijn en rijkdom wil geven, zodat ik Hem mooi kan dienen.” Of hij kan denken, “Ik zou wel een heel groot feest voor vierhonderd mensen willen geven, maar als ik geen geld heb, hoe kan ik dan de Vaiṣṇava’s dienen?” Mensen met deze mentaliteit begrijpen niet, hoe ze Kṛṣṇa moeten dienen of hoe ze de Vaiṣṇava’s ten dienste kunnen zijn. Śrīla Rūpa Gosvāmī en Śrīla Sanātana Gosvāmī hebben alle Vaiṣṇava’s gediend en ook Kṛṣṇa en Zijn metgezellen. Maar ze waren *akiñcana*, zonder enige aardse bezitting. Ze hebben gediend zonder een cent op zak te hebben. Met geld kunnen we niemand echt een plezier doen. Desondanks willen we geld, een prachtige vrouw, mooie intelligente kinderen en een paar hele grote paleizen. We hunkeren naar zoveel aardse eigendommen.

We willen ook over *siddhis* kunnen beschikken. Er zijn acht typen mystieke perfecties. Durvasa Muni bijvoorbeeld had deze *vibhuti*, mystieke rijkdommen. Alles, dat hij tegen iemand uitsprak, werd werkelijkheid. Als hij tegen iemand zei, dat hij moest sterven, ging hij meteen dood. Tegen iemand, die reeds was overleden, kon hij zeggen, “Sta op, sta op” en hij kwam onmiddellijk terug naar het leven. Veel *sādhus* beschikken over verschillende *vibhutis*. Ze kunnen over het water lopen, door de lucht vliegen en vele andere wonderen bewerkstelligen. Citraketu had geen zonen, maar Nārada Muni zegende hem voor het krijgen van een zoon en hij kreeg ook een zoon. Dergelijke *sādhus* kunnen iedere wens vervullen, die je kunt bedenken, ze kunnen zelfs *mukti* geven, bevrijding uit deze wereld van geboorte en dood.

OVERTREDINGEN

Er zijn ook vier vormen van *aparādha*. Allereerst zijn er tien soorten *kṛṣṇa-nāma aparādha*, overtredingen tegen de heilige naam van Kṛṣṇa. Dan is er *sevāparādha*. Hiertoe behoren de tweeëndertig soorten overtredingen tegen het Godsbeeld en tegen onze Gurudeva en de heilige *dhāma*. Er zijn vele soorten *dhāmaparādha*. De derde categorie bestaat uit overtredingen tegen *cit-kaneṣu*, andere levende wezens. Alle *jīvas* zijn *kṛṣṇa-dāsa*, dus we mogen geen overtredingen tegen hen maken. Tenslotte zijn er overtredingen tegen *tadīya*, *bhaktas*. Als we *bhakti* willen hebben, moeten we zeer voorzichtig zijn om geen overtredingen tegen toegewijden te maken. Eigenlijk is dit niet alleen van toepassing op toegewijden; het geldt voor alle *jīvas*. Probeer overtredingen tegen iedere *jīva* te vermijden. Lever geen kritiek op de *jīvas*, zelfs al voeren ze geen *bhakti* uit. Bekritiseer zelfs geen mensen, die zich in feite verzetten tegen *bhakti*.

We moeten heel voorzichtig zijn. Sommigen denken, “Ik ben een hele goede dienaar, maar de toegewijden om me heen geven me zoveel problemen. Ik heb geen probleem; zij zijn degenen, die problemen veroorzaken en daarom wil ik hun *saṅga* opgeven. Ik wil met hen geen associatie meer hebben.” Deze houding is niet juist. Als er problemen komen, of als er problemen in onze *bhajana* komen, moeten we denken, “Het ligt niet aan anderen. Het ligt aan mezelf of aan mijn indrukken en activiteiten uit het verleden.”

We moeten leren om zeer verdraagzaam te zijn. Śrī Caitanya Mahāprabhu leert ons om *sahisnuna* te zijn, zo tolerant als een boom. We kunnen geen *bhakti* krijgen, als we niet verdraagzaam zijn. We moeten het gedrag van anderen tolereren. We kunnen denken, “Oh, ik ga in het bos wonen, dan heb ik geen last meer van anderen.” Er zijn echter overal moeilijkheden. Als je naar het bos gaat om van iedereen af te zijn, komen er wilde dieren op jou af. Tijgers gaan jou lastig vallen. Misschien zitten daar geen tijgers, maar dan zit je onder een boom en dan valt er een grote tak naar beneden op jouw hoofd. Wat doe je dan?

BHĀVA EN PREMA – SVARŪPA-ŚAKTI

In de vijfde *śloka* van Śrī Śikṣāṣṭaka zegt Śrī Caitanya Mahāprabhu,

*ayi nanda-tanuja kiṅkaram
 patitam mām viṣame bhavāmbudhau
 kṛpayā tava pāda-paṅkaja-
 sthita-dhūli-sadṛśam vicintaya*

Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura zegt hier, dat we *śraddhā* krijgen, als we op de een of andere manier *sādhu-saṅga* hebben, hetzij bewust of onbewust, intentioneel of onbedoeld. Het gevolg van *sādhu-saṅga* is, dat we ons gaan bezighouden met toegewezen activiteiten: *śravaṇam*, *kīrtanam*, *smaraṇam*, *pāda-sevanam*, *arcanam*, *vandanam*, *dasyam*, *sakhyam*, *ātmā-nivedanam*. Daarna kunnen we onze *ātmā-svarūpa* of spirituele gedaante realiseren. “Wie ben ik? Wie is Kṛṣṇa?” We heb-

ben al enig idee, wie we zijn; we zijn *kṛṣṇa-dāsa*. In het stadium, dat in deze *śloka* wordt beschreven, komen we erachter, welk type *kṛṣṇa-dāsa* we eigenlijk zijn, dat wil zeggen, in welke *rasa* we ons eeuwigdurend bevinden: *dāsyā*, *sakhya*, *vātsalyā* of *mādhuryā*. We gaan ons ook realiseren wat onze naam, gedaante, *siddha-svarūpa*, *siddha-bhāva* is, waar we wonen, welke dienst we verlenen, welke relatie we met andere eeuwige dienaren hebben, enzovoort. Dit wordt allemaal aan ons openbaar gemaakt. En wanneer we ons dit realiseren, zelfs in geringe mate, verdwijnen alle vormen van *anarthas*.

Kṛṣṇa's pleziergevend vermogen heet *hlādinī-śakti* en de essentie van deze *hlādinī-śakti* is *bhakti*. Alle activiteiten, die we in *bhakti* uitvoeren, zijn alleen mogelijk door de gratie van *svarūpa-śakti*. *Svarūpa-śakti* is het vermogen, dat de ware gedaante van Kṛṣṇa, die van het levend wezen, al het spel van Kṛṣṇa en onze eigen toegewijde activiteiten manifesteert. Al het chanten en herinneren – alles dat we doen – is allemaal een manifestatie van *svarūpa-śakti*. Welnu, in deze vijfde *śloka* van *Śikṣāṣṭaka* krijgen we iets te horen over het verschijnen van de *svarūpa* van de *jīva*, waarmee de *jīva* zijn eeuwige dienst aan Kṛṣṇa kan uitvoeren. Dit is de essentie van *hlādinī-śakti*.

SYMPTOMEN VAN BHĀVA

Als een *jīva* fortuinlijk genoeg is om door *sādhana* uit te voeren het stadium van *bhāva* te bereiken, gaat zijn zuivere conditie zich manifesteren. *Bhāva* heet ook *rati* en er zijn symptomen, waaraan we kunnen zien, dat *rati* is verschenen.

*kṣāntir avyārtha-kālatvaṁ viraktir māna-sūnyatā
āśā-bandhaḥ samutkaṇṭhā nāma-gāne sadā rucih
āsaktis tad-guṇākhyāne prītis tad-vasati-sthale
ity ādayo 'nubhāvāḥ syur jāta-bhāvāṅkure jane*

Sri Bhakti-rasāmṛta-sindhu (1.3.25-26)

Het verschijnen van deze symptomen toont aan, dat *rati* zich heeft aangediend, althans tot op zekere hoogte.

Het eerste symptoom is *kṣāntir*, mildheid of verdraagzaamheid. Wanneer *rati* of *bhāva* in het hart verschijnt, blijft de toegewijde ook kalm en rustig, als hij een lijdensweg ondergaat of tegenwerking krijgt, welke hoedanigheden een gewoon persoon zouden verstoren. We dienen onze conditie te beoordelen aan de hand van symptomen, die we vertonen. Op het huidige ontwikkelingsniveau worden we woedend, als we tegenwerking krijgen en daaraan kunnen we zien, dat we *rati* nog niet hebben bereikt. Als we *rati* of *bhāva* hebben bereikt, blijven we onverstoord, ongeacht het aantal hindernissen, dat we ontmoeten. Hiraṇyakaśipu en zijn demonische dienaren veroorzaakten zoveel problemen en verstoring voor Prahlāda Mahārāja, maar Prahlāda bleef er heel rustig onder. Śrīla Haridāsa Ṭhākura werd op tweeëntwintig marktpleinen beurs geslagen en door anderen hevig gekweld en desondanks bleef hij rustig en kalm zijn *bhajana* voortzetten.

Avyārtha-kālatvaṁ betekent, dat de toegewijde geen moment van zijn tijd verspilt. Hij zit constant te chanten, te herinneren en verleent diensten aan Hari, *guru* en Vaiṣṇava's. Dat wordt *avyārtha-kāla* genoemd.

Virakti – hij is onthecht van wereldse zaken. Er kunnen zich hele zoete en verleidelijke aardse gelegenheden aandienen,

maar de toegewijde is er volkomen van onthecht. Zelfs al worden hem de grootste aardse schoonheid, charme en plezier geboden met grote reputatie en rijkdom, de toegewijde is er niet van onder de indruk, hij wordt er niet door aangetrokken en is er geenszins aan gehecht.

Māna-sūnyatā – de toegewijde heeft geen behoefte aan persoonlijke reputatie en anderen hoeven hem niet te prijzen. *Āśā-bandhaḥ* betekent het koesteren van de sterke hoop om *prema-bhakti* te krijgen en Kṛṣṇa te zien en te dienen. “In dit leven of in een volgend leven zal ik zeker de *darśana* van Kṛṣṇa krijgen en Hem dienen. Ik ga dit bereiken en ik laat geen enkele belemmering me hiervan tegenhouden.” Dit is *āsāh-bandhaḥ*. Dit betekent echter niet, dat de toegewijde passief is. Integendeel, hij beschikt over *samuktaṅthā*, grote gretigheid, “Wanneer krijg ik dit? Wat moet ik doen?”

Nāma-gāne sadā ruciḥ – hij wordt altijd sterk aangetrokken door *harināma*. Zelfs al doet hij *śravaṇam-kīrtanam* vierentwintig uur per dag, hij wordt totaal niet moe of slaperig.

Āsaktis tad-guṇākhyāne betekent, dat hij een grote smaak heeft voor het spreken van *hari-kathā*. Hij houdt ervan om Kṛṣṇa en Zijn metgezellen, zoals Śukadeva Gosvāmī of de metgezellen van Śrī Caitanya Mahāprabhu, zoals Śrīla Rūpa Gosvāmī te verheerlijken. Śrī Bhaktisiddhānta Sarasvatī Prabhupāda sprak constant *hari-kathā*. Hij had zelfs de gewoonte om *hari-kathā*, *kṛṣṇa-kathā* en *mahāprabhu-kathā* tegen een uitgedroogde stok te spreken. En ik heb een Vaiṣṇava gezien, die bad, “*gopīnātha, mama nivedana suno*” met 40 graden koorts. Dat was Narottama Prabhu, die later Bhakti Kāmala Madhusudana Mahārāja werd. In plaats van te zuch-

ten en te steunen bleef hij constant bidden en allerlei *stavas* en *stutis* reciteren.

Prītis tad-vasati-sthale – de toegewijde wil altijd in de *dhāmas* wonen, zoals Vṛndāvana, Nāvadvīpa of Śrīla Purī-dhāma, waar *bhāgavata* spel is uitgevoerd. Er zijn in Vraja zoveel plaatsen. Soms wil de toegewijde in Rādhā-kuṇḍa en Syāma-kuṇḍa of in Girirāja Govardhana zijn; soms bij Mānasa-Gaṅgā of Kusuma-sarovara; soms bij Māna-sarovara of Bandiravana. Soms wil hij in Vṛndāvana bij Sevā-kuñja zijn of Dhīra-samira, of Vamsivaṭa, of Gopīsvara-Mahādeva. Soms wil hij evenals Śrīla Rūpa Gosvāmī in Nandagrama of Varṣana zijn. En behalve deze plaatsen zijn er nog zoveel andere, waar Kṛṣṇa's spel werd uitgevoerd.

Deze vormen de negen verschillende *anubhāvas* of symptomen, die aantonen, dat iemand het stadium van *bhāva* heeft bereikt. Als iemand beweert het stadium van *bhāva* te hebben bereikt, zonder dat hij deze symptomen vertoont, zal geen verstandige toegewijde hem serieus nemen. We moeten proberen om deze symptomen zelf te ontwikkelen, maar niet op een kunstmatige manier te imiteren. We komen alleen naar dit stadium, als we in de associatie van Vaiṣṇava's blijven en voortdurend *hari-kathā* horen. Dan kan het komen. Als we echter niet in de associatie van toegewijden blijven, verdwijnen onze *anarthas* niet en komen we niet naar dit niveau.

SĀDHU-SAṄGA

We hebben hier de hele maand Kartika bijgewoond en we zijn hier en daar naartoe geweest en hebben plaatsen bezocht van

Kṛṣṇa's spel en vermaak. Maar er zijn toegewijden, die niet hebben geluisterd. Ze zijn weliswaar in onze aanwezigheid geweest, maar ze hebben niet naar *hari-kathā* geluisterd en alles goed gehoord. Ze hebben bij andere toegewijden gezeten en hun hoofd hier en daar laten afdwalen. Dit is niet de manier om associatie van Vaiṣṇava's te nemen. *Saṅga* betekent, dat we altijd de toegewijden volgen om te zien hoe de *sādhu* zijn activiteiten uitvoert, hoe hij denkt, hoe hij zijn erediens doet en hoe hij mediteert. We willen zijn manier van doen overnemen en we willen chanten en herinneren, zoals hij dat doet. Dit is *sādhu-saṅga*. Luisteren we naar zijn *hari-kathā* en zijn lessen en volgen we die? Zo niet, is het geen *sādhu-saṅga*. Degenen, die niet met grote aandacht en groot respect hebben geluisterd, hebben geen *sādhu-saṅga* genomen – dat is mijn opvatting.

We moeten proberen associatie van toegewijden te hebben door op te treden op de manier, die ik heb beschreven. Als we niet in de buurt van een *sādhu* zijn, dienen we de boeken van onze Gosvāmī's te lezen en te denken, dat we associëren met Śrīla Rūpa Gosvāmī, Śrīla Sanātana Gosvāmī, Śrīla Svarūpa Dāmodara, Śrī Rāmānanda Rāya en andere grote persoonlijkheden. En ik weet zeker, dat ze uitermate vriendelijk zullen zijn en ons hun genade willen geven. We mogen ons verstand nooit toestaan te wankelen en te zwenken, nooit.

SVARŪPA EN SVARŪPA-ŚAKTI

Hierna verschijnt *bhāva*,

*śuddha-sattva-viśeṣātmā prema-sūryāṁśu-sāmyabhāk
rucibhiś citta-māsṛṇyakṛd asau bhāva ucyate*

Śrī Caitanya-caritāmṛta (Madhya-līlā 23.5)

Sri Bhakti-rasāmṛta-sindhu (1.3.1)

Bhāva-bhakti is een bijzondere manifestatie van *śuddha-sattva*. Dat wil zeggen, het constitutionele kenmerk van *bhāva-bhakti* is, dat het verschijnsel geheel uit *śuddha-sattva* bestaat. Het lijkt op een straal van de zon van *prema* en het verzacht het hart met verscheidene *rucis* of smaken.

We kunnen zien, dat *bhāva* zich ten volle heeft ontwikkeld, wanneer de symptomen van *bhāva* ten volle aanwezig zijn. Zijn ze dat niet, kunnen we aannemen, dat *bhāva* nog niet geheel is ontwikkeld.

Nu moeten we iets weten over de aard van *viśuddha-sattva*. *Viśuddha-sattva* is hetgeen, waardoor we iets ervaren van de emoties van de *sakhās* en andere metgezellen van Kṛṣṇa in *vātsalya-bhāva* en *mādhurya-bhāva*. Stel je voor, dat we *rāgānuga-sādhana* uitvoeren en dat het gevoel van een van de Vrajavāsi's in ons hart verschijnt. Het kan de gemoedsgesteldheid van Yaśodā zijn of van Nanda Bābā, of van een van de *sakhās*, zoals Subala of Sudama, of de stemming van een van de *gopīs*, zoals Rūpa Mañjarī of anderen. Dan treedt *viśuddha-sattva* in ons hart op.

Als dit gebeurt, zijn er twee dingen werkzaam. Enerzijds hebben we onze *svarūpa*, de eeuwige spirituele identiteit in de *ātmā*, ons eigen zelf. Anderzijds wordt ons iets door Kṛṣṇa's *svarūpa-śakti* of *hlādinī-śakti* gegeven.

Onze *svarūpa* bevat alle vermogens van *prema*. Alles bevindt zich daar in zaadvorm, zoals in het zaad van een *banyan*-

boom. Het zaad van een *banyan*-boom huisvest het vermogen om een grote boom te worden met vruchten en bloemen. Alles bevindt zich in het zaad. Het zaad heeft ook aarde, water, zonlicht, warmte en lucht nodig. Deze elementen zijn allemaal nodig om het zaad te laten groeien. Als het zaad geen water, lucht en zonlicht krijgt, kan het zelfs niet ontkiemen, laat staan, dat het zich kan ontwikkelen tot een volwassen boom. Als het zaad een boom moet worden, zijn beide condities noodzakelijk: het vermogen van het zaad zelf aan de binnenkant en de juiste condities aan de buitenkant. Op dezelfde manier hebben we het vermogen van de *ātmā-svarūpa* nodig en de actie van *svarūpa-śakti* om *bhāva* te ontwikkelen.

STHĀYĪ-BHĀVA EN PREMA

In het volgende stadium wordt *rati* of *bhāva sthāyī-bhāva*, wanneer de toegewijde stevig is verankerd in een van de vijf primaire *rasas*. Nadat *sthāyī-bhāva* is verschenen, dienen ook andere vormen van *bhāva* of extasen zich aan: *sāttvika-bhāva*, *anubhāva* en *sañcāri-bhāva*. Deze treffen elkaar en vermengen zich in verhouding tot elkaar en worden *bhakti-rasa*. Het gebeurt zeer zelden, dat iemand dit stadium bereikt.

Wanneer de toegewijde *bhakti-rasa* ervaart, loopt hij constant te huilen.

nayanaṁ galad-aśru-dhārayā
vadanaṁ gadgada-ruddhayā girā
pulakair nicitaṁ vapuḥ kadā
tava nāma-grahaṇe bhaviṣyati

Śrī Śikṣāṣṭaka (6)

O Bhagavān, wanneer vullen mijn ogen zich met een vloed van tranen? Wanneer breekt mijn stem? En wanneer gaat het haar op mijn lichaam in extase overeind staan, wanneer ik Jouw heilige naam chant?

Deze zesde *śloka* van *Śikṣāṣṭaka* beschrijft het stadium van *bhāva* of *rati*. Als een toegewijde zit te huilen, zonder dat *bhāva* zich heeft ontwikkeld, imiteert hij dit verschijnsel.

Na het verschijnen van *bhakti-rasa* komt *prema*.

yugayitam nimesena caksusa pravṛsayitam
sunyayitam jagat sarvam govinda-virahena me

Śrī Caitanya Mahāprabhu bidt, “Wanneer komt de dag, dat vanwege afgescheidenheid een ogenblik lijkt op de duur van zoveel *yugas*. Dan zullen de tranen uit Mijn ogen rollen en zal de hele wereld er leeg en verlaten uitzien. Wanneer komt die dag?” We kunnen in dit leven niet op het niveau van *prema* komen. Het is alleen mogelijk, als we naar *prakāṣa-līlā* gaan, waar Kṛṣṇa Zijn spel in de materiële wereld uitvoert. De omschrijving van *prema* is als volgt.

samyañ masṛṇita-svānto mamatvātiśayāṅkitaḥ
bhāvah sa eva sāndrātmā budhaiḥ premā nigadyate

Śrī Caitanya-caritāmṛta (Madhya-līlā 23.7)

Sri Bhakti-rasāmṛta-sindhu (1.4.1)

Samyañ masṛṇita-svānto – Het hart smelt en de toegewijde ervaart intense *mamata* voor Kṛṣṇa en Zijn metgezellen. *Mamata* betekent bezitsdrang, “Hij is van mij.” In de relaties van wereldse mensen tussen man en vrouw, moeder en zoon, vader en zoon en tussen dierbare vrienden bestaat zoveel bezitsdrang.

Wanneer *prema* verschijnt, ervaart de toegewijde op dezelfde wijze deze *mamata* zeer sterk jegens Kṛṣṇa en Zijn metgezellen. Tegen die tijd wordt *prema* dikker en zwaarder en de toegewijde ervaart meer en meer *ānanda*, zegenrijke extase.

*āśliṣya vā pāda-ratām pinaṣṭu mām
adarśanān marma-hatām karotu vā
yathā tathā vā vidadhātu lampāṭo
mat-prāṇa-nāthas tu sa eva nāparaḥ*

Śrī Śikṣāṣṭaka (8)

Śrī Caitanya Mahāprabhu heeft al deze *ślokas* geciteerd in de gemoedsgesteldheid van Śrīmatī Rādhikā. Dit is de laatste *śloka*. Śrīmatī Rādhikā zegt, “Kṛṣṇa kan Me omarmen of Hij kan Me voor altijd verlaten. Hij kan Me natuurlijk niet voor altijd opgeven. Maar Hij kan in Mijn aanwezigheid een andere *gopī* omarmen. Hij kan Zich gedragen als een *lampataḥ*, een verdorven schooier, of wat Hij ook wil. In alle gevallen blijft Hij Mijn *prāṇa-nātha*. Hij en geen ander is Mijn geliefde en zal dat altijd blijven.”

WAAROM MAHĀPRABHU VERSCHIJNT

Nu verheerlijkt Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura *Śikṣāṣṭaka*. Hij vertelt, dat Śrī Caitanya Mahāprabhu slechts eenmaal op een dag van Brahmā in deze wereld verschijnt in dezelfde *dīvyayuga*, waarin Kṛṣṇa verschijnt. Kṛṣṇa komt eerst en wordt gevolgd door Śrī Caitanya Mahāprabhu. Ik heb eerder uitgelegd, dat er vier redenen voor Zijn verschijning zijn. Op de

eerste plaats betreft het *yuga-dharma-prati*, Hij vestigt de *yuga-dharma*. Op de tweede plaats komt Hij het chanten van de heilige naam vestigen. Op de derde plaats betreft het *anarpi-ta-carim citat* – Śrī Caitanya Mahāprabhu komt om de *jīvas vraja-prema* te geven. De vierde reden is als volgt,

*śrī-rādhāyāḥ praṇaya mahimā kīḍṛso vānayaivā-
svādyo yenādbhuta-madhurimā kīḍṛso vā madīyaḥ
saukhyam cāsyā mad-anubhavataḥ kīḍṛsam veti lobhāt
tad-bhāvāḍhyaḥ samajani śacī-garbha-sindhau harīnduh*
Śrī Caitanya-caritāmṛta (Ādi-līlā 1.6)

Om deze vier redenen is Śrī Caitanya Mahāprabhu versche-
nen, maar Zijn speciale intentie was *rādhāyāḥ praṇāya mahi-
mā*, het proeven van de emoties van Śrīmatī Rādhikā. Dit is
de reden, waarom Kṛṣṇa is gekomen als Śrī Caitanya Ma-
hāprabhu en de stemming en de schoonheid van Śrīmatī Rād-
hikā heeft aangenomen om Zelf Haar liefde te proeven en om
kṛṣṇa-prema aan de *jīvas* te geven. En het dragende medium,
waarin Hij dit allemaal gaf, was *kṛṣṇa-saṅkīrtana*. In andere
yugas heeft de *yuga-avatāra harināma* gegeven, maar geen
vraja-prema, niet de hoogste emoties van *mādhurya-bhāva*.
Dit is de specialiteit van deze *yuga*, de speciale intentie,
waarmee Śrī Caitanya Mahāprabhu verscheen.

DE GLORIE VAN ŚRĪ ŚIKṢĀṢṬAKA

Śrī Caitanya Mahāprabhu komt maar eens per dag van Brah-
mā. Hij verscheen 500 jaar geleden in 1486 op Phalguṇa Pur-
nimā, toen iedereen de heilige namen van Bhagavān aan het

chanten was. Zijn vader was Jagannātha Mīśra en Zijn moeder was Śacī-devī. Hij heeft in Zijn jeugd zoveel spel uitgevoerd. Op Zijn *paugandya* leeftijd ging Hij naar school om Sanskriet te studeren en daarna versloeg Hij Keśava Kāśmiri, een groot geleerde uit Kāśmira. In Zijn *kiśora* periode is Hij gehuwd met Lakṣmīprīyā en daarna met Viṣṇuprīyā. Nadat Hij in Gāya *harināma* kreeg van Īśvara Purīpāda, begon Hij met iedereen de heilige naam te chanten en voerde hier en daar *nagara-saṅkīrtana* uit, vooral in Śrīvaṅgam. Heel Bengalen stond bol van de *harināma-saṅkīrtana*. Het leek op een vloedgolf.

Op vierentwintigjarige leeftijd ging Mahāprabhu naar Katva, aanvaardde *sannyāsa* van Keśava Bharati en gaf al Zijn wereldse verwanten en relaties op. Gedurende zes jaar liep Hij door heel India – Bengalen, Orissa, Mahāraṣṭra, Mathurā, Vṛndāvana, Kāśī en Bihara – en predikte. Daarna heeft Hij Zich gevestigd in de Gambhīra in Purī. Daar heeft Hij alle valse filosofische conclusies (*kusiddhānta*) de pas afgesneden en de filosofie van *acintya-bhedābheda-tattva* gevestigd.

Śrī Caitanya Mahāprabhu is achttien jaar in Jagannātha Purī gebleven. In de loop der tijd werd Zijn *prema* dikker en dikker. Hij heeft in Gambhīra Zijn drie verlangens in vervulling gebracht samen met Śrī Svarūpa Dāmodara, Śrī Rāmānanda Rāya en enkele anderen en daarmee heeft Hij in heel India gepredikt. Hij heeft Zelf geen boeken geschreven, maar heeft Śrīla Rūpa Gosvāmī, Śrīla Sanātana Gosvāmī, Śrīla Jīva Gosvāmī, Śrīla Kavi Karnapura, Śrīla Svarūpa Dāmodara, Śrīla Rāmānanda Rāya, Śrīla Gopāla Bhaṭṭa Gosvāmī en vele

andere toegewijden geïnspireerd om vele, vele boeken te schrijven.

Op het eind heeft Hij deze acht *ślokas* van *Śrī Śikṣāṣṭaka* geschreven en heeft deze acht *ślokas* met Śrī Svarūpa Dāmodara en Śrīla Rāmānanda Rāya geproefd in de Gambhīra, waar Hij constant zat te huilen. Soms leek Hij op een schildpad, waarbij Hij Zijn ledematen in Zijn lichaam naar binnen had getrokken. Soms raakte Zijn lichaam helemaal uitgerekt. Hij dacht voortdurend, dat Hij in Vṛndāvana was. Soms sprong Hij in zee en dacht, dat het de Yamunā was. Soms liep Hij hier en daar diep door het oerwoud en dacht, dat Hij in het bos van Vṛndāvana was. En als Hij de zandduin Caṭaka Pārvata zag, dacht Hij dat het Govardhana was.

We moeten proberen om deze *Śikṣāṣṭaka* dagelijks te horen. We moeten altijd blijven chanten en herinneren en Śrī Caitanya Mahāprabhu om Zijn genade bidden, zodat we al deze waarheden en principes mogen begrijpen.

SAMENVATTENDE INSTRUCTIES

Degenen, die zeer fortuinlijk zijn, zullen de essentie van onze *parikramā* in zich opnemen, namelijk *hari-kathā*. Ga alsjeblieft niet terug naar huis met lege handen en een leeg hart. Na vandaag zal iedereen naar zijn bestemming afreizen. Ik vraag jullie niet met lege handen te vertrekken. Neem alsjeblieft al deze lessen met je mee en probeer op deze manier iedere dag *bhajana* te doen. Ik weet, dat jullie na terugkeer thuis allerlei wereldse zaken moeten regelen. Vergeet desondanks alsjeblieft niet al deze *hari-kathā* en al deze lessen. Ik bid aan Rādhā-Kṛṣṇa en aan alle *gurus* in onze disciplinaire opvolging – aan mijn *guru* en aan alle andere *gurus* – om ons hun genade te geven, zodat we worden gekwalificeerd om dit allemaal te begrijpen en te realiseren.

Śrī Gaura Premānande Haribol!

Centra & Contacten Wereldwijd

www.purebhakti.com/contact-us/centers-mainmenu-60.html

INDIA

Mathura: *Shri Keshavaji Gaudiya Math* – Jawahar Hata, U.P. 281001 (Opp. Dist. Hospital), Email: mathuramath@gmail.com • **New Delhi:** *Shri Raman-vihari Gaudiya Math* – Block B-3, Janakpuri, New Delhi 110058 (Near musical fountain park), Tel: 9810192540; *Karol Bagh Centre:* Rohini-nandana dasa, 9A/39 Channa Market, WEA, Karol Bagh, Tel: 9810398406, 9810636370, Email: purebhakti.kb@gmail.com • **Vrindavan:** *Shri Rupa-Sanatana Gaudiya Math* – Dan Gali, U.P. Tel: 09760952435; *Gopinath Bhavan* – Parikrama Marga (next to Imli-tala), Seva Kunja, Vrindavan 281121, U.P., Email: vasantidasi@gmail.com • **Puri:** *Jay Shri Damodar Gaudiya Math* – *Sea Palace*, Chakratirtha Road. Tel: 06752-223375 • **Bangalore:** *Shri Madan Mohan Gaudiya Math* – 245/1 29th Cross, Kaggadasa pura Balaji layout, Bangalore-93, Tel: 089044277754, Email: bvvaikhana@gmail.com; *Shri Ranganath Gaudiya Math* – Hesaraghatta, Bangalore, Tel: 09379447895, 07829378386 • **Faridabad:** *Shri Radha Madhav Gaudiya Math* – 293, Sector-14, Hariyana, Tel: 09911283869 • **Navadvipa:** *Shri Shri Keshavaji Gaudiya Math* – Kolerdanga Lane, Nadiya, Bengal, Tel: 09153125442

AUSTRALIA

Garden Ashram – Akhileshvari dasi, Tel: 612 66795916, Email: akhileshvari.dasi@gmail.com • *Shri Gaura Narayan Gaudiya Math* – Brisbane, Queensland, Tel: +61 403 993 746, Email: bhaktibrisbane2010@gmail.com

CHINA / HONG KONG

15A, Hillview Court, 30 Hillwood Road, Tsing Sha Tsui, Kowloon, Tel: +85223774603

UNITED KINGDOM & IRELAND

Birmingham: *Shri Gour Govinda Gaudiya Math* – 9 Clarence Road, Handsworth, Birmingham, B21 0ED, U. K., Tel: (44) 121551-7729, Email: bvashram108@gmail.com • **London:** *Shri Gangamata Gaudiya Math* – 631 Forest Road, E17 4NE London, Tel: 02080578406, Email: gangamatas@hotmail.com • **Galway:** *Family Centre* – Tel: 353 85-1548200, Email: jagannathchild@gmail.com

USA

Gaudiya Vedanta Publications Offices – Tel: (800) 681-3040 ext. 108, Email: orders@bhaktiprojects.org • **Alachua:** *Shri Shri Radha-Govinda Mandir* – Tel: (1) 386-462-2682. Email: yourbvgi@gmail.com, Website: www.bvgi.org • **Houston:** *Shri Govindaji Gaudiya Math* – Tel: (1) 281-650-8689. Email: info@sggm.org, Website: www.sggm.org

Websites

Gauḍīya Vedānta Publications (GVP)

De GVP publiceert, conserveert en distribueert de boeken van Śrī Śrīmad Bhaktivedānta Nārāyaṇa Gosvami Mahārāja. Voor meer informatie over de inhoud van deze boeken kunt u de volgende websites bezoeken:

www.purebhakti.com – voor nieuws, updates en gratis downloaden van boeken, lezingen en *bhajans*.

www.purebhakti.tv – voor het kijken en luisteren naar lezingen online en voor links naar updates van live web-casts.

www.harikatha.com – voor het per email ontvangen van de lezingen en video's van Śrī Śrīmad Bhaktivedana Nārāyaṇa Mahārāja op zijn wereldreis.

Indien u meer wilt weten over boeken, lezingen, audio-opnamen, video's, lessen en de International Pure Bhakti Yoga Society (IPBYS) van Śrī Śrīmad Bhaktivedana Nārāyaṇa Mahārāja kunt u contact opnemen met **connectwithussoon@gmail.com**

Voor het vinden van een centrum in uw buurt:

www.purebhakti.com/contact-us

Engelse publicaties van

ŚRĪ ŚRĪMAD

BHAKTIVEDĀNTA NĀRĀYAṆA GOŚVĀMĪ MAHĀRĀJA

<i>Arcana-dīpikā</i>	<i>Śrī Navadvīpa-dhāma-māhātmya</i>
<i>Śrī Bhajana-rahasya</i>	<i>Śrī Navadvīpa-dhāma Parikramā</i>
<i>Śrī Bhakti-rasāmṛta-sindhu-bindu</i>	<i>Śrī Prema-samputa</i>
<i>Bhakti-rasāyana</i>	<i>Śrī Rādhā-kṛṣṇa-gaṇoddeśa-dīpikā</i>
<i>Bhakti-tattva-viveka</i>	<i>Śrī Saṅkalpa-kalpadrumaḥ</i>
<i>Śrī Brahma-saṁhitā</i>	<i>Śrī Śikṣāṣṭaka</i>
<i>Essence of the Bhagavad-gītā</i>	<i>Śrī Upadeśāmṛta</i>
<i>Five Essential Essays</i>	<i>Śrī Vraja-maṇḍala Parikramā</i>
<i>Going Beyond Vaikuṅṭha</i>	<i>Śrī Rāya Rāmānanda Saṁvāda</i>
<i>Harmony</i>	<i>Śrīla Bhakti Prajñāna Keśava Gosvāmī – His Life and</i>
<i>Jaiva-dharma</i>	<i>Teachings</i>
<i>Letters From America</i>	<i>The Distinctive Contribution of</i>
<i>Śrī Manaḥ-śikṣā</i>	<i>Śrīla Rūpa Gosvāmī</i>
<i>My Śikṣā-guru and Priya-bandhu</i>	<i>The Essence of All Advice</i>
<i>Pinnacle of Devotion</i>	<i>The Gift of Śrī Caitanya Ma-</i>
<i>Śrī Prabandhāvalī</i>	<i>hāprabhu</i>
<i>Secret Truths of the Bhāgavatam</i>	<i>The Journey of the Soul</i>
<i>Secrets of the Undiscovered Self</i>	<i>The Nectar of Govinda-līlā</i>
<i>Śiva-tattva</i>	<i>The Origin of Ratha-yātrā</i>
<i>Śrī Bṛhad-bhāgavatāmṛta</i>	<i>The Way of Love</i>
<i>Śrī Dāmodarāṣṭakam</i>	<i>Utkalikā-vallarī</i>
<i>Śrī Gauḍīya Gīti-guccha</i>	<i>Vaiṣṇava-siddhānta-mālā</i>
<i>Śrī Gīta-govinda</i>	<i>Veṅṇu-gīta</i>
<i>Śrī Gopī-gīta</i>	<i>Walking with a Saint</i>
<i>Śrī Harināma Mahā-mantra</i>	<i>Rays of the Harmonist (periodical)</i>
<i>Śrīmad Bhagavad-gītā</i>	

Nederlandse publicaties

van **Śrī Śrīmad Bhaktivedānta Nārāyaṇa Gosvāmī Mahārāja**
vertaald en uitgegeven door Pro Deo Uitgever Jaya Radhe

<https://purebhakti.com/jayaradhe.nl>

<i>Bhagavad-gītā</i>	<i>Prabandha Pañcakam</i>
<i>Bhāgavata-rahāsya</i>	<i>Prabandhavalī</i>
<i>Bhajana-rahasya</i>	<i>Prema-pradīpa</i>
<i>Bhakti-tattva-viveka</i>	<i>Prema-samputa</i>
<i>Boterdief</i>	<i>Reis van de ziel</i>
<i>Camatkāra-candrikā</i>	<i>Rāga-vartma-candrikā</i>
<i>Essentie van Bhagavad-gītā</i>	<i>Rāmānanda Rāya Saṁvāda</i>
<i>Geheimen van Bhajana</i>	<i>Śikṣāṣṭaka</i>
<i>Geheimen van het onontdekte Zelf</i>	<i>Śiva-tattva</i>
<i>Geluk in het paradijs der dwazen</i>	<i>Śrī Rādhā</i>
<i>Gift van Śrī Caitanya Mahāprabhu</i>	<i>Śrī Rūpa Gosvāmī's bijdrage</i>
<i>Gīta-govinda</i>	<i>Summum van toewijding</i>
<i>Gopi-gīta</i>	<i>Ujjvala-nilāmaṇi-kiraṇa</i>
<i>Hari-kathāṁṛta</i>	<i>Upadeśamṛta</i>
<i>Jagannātha Ratha-yātrā</i>	<i>Utkalikā-vallarī</i>
<i>Jaiva-dharma</i>	<i>Veṇu Gīta</i>
<i>Mādhurya-kādambinī</i>	<i>Verborgen pad van devotie</i>
<i>Maharṣi Durvāsā</i>	<i>Voorbij Nirvāṇa</i>
<i>Manaḥ-śikṣā</i>	<i>Ware sentimenten van de ziel</i>
<i>Nitya-dharma</i>	<i>Wijze van Liefhebben</i>

